DEĊIŻJONI TAL-KUMMISSJONI (UE) 2025/1765

tal-11 ta' April 2025

dwar il-miżura ta' għajnuna mill-Istat SA.53630 (2020/C) — (ex 2019/FC) — il-Belġju — Għajnuna allegata mogħtija lil Ladbrokes fir-rigward tal-imħatri virtwali

(notifikata bid-dokument C(2025) 2174)

(It-test bl-Ingliż biss huwa awtentiku)

(Test b'rilevanza għaż-ŻEE)

IL-KUMMISSJONI EWROPEA,

Wara li kkunsidrat it-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea, u b'mod partikolari l-ewwel subparagrafu tal-Artikolu 108(2) tiegħu,

Wara li kkunsidrat il-Ftehim dwar iż-Żona Ekonomika Ewropea, u b'mod partikolari l-Artikolu 62(1)(a) tiegħu,

Wara li talbet lill-partijiet interessati jressqu l-kummenti tagħhom skont id-dispożizzjonijiet imsemmija hawn fuq u wara li kkunsidrat il-kummenti tagħhom,

Billi:

1. PROĊEDURA

(1) Permezz tal-ittra tal-1 ta' Marzu 2019, is-servizzi tal-Kummissjoni rċevew ilment ippreżentat mill-impriżi Rocoluc NV u European Amusement Company NV (minn hawn 'il quddiem imsejħa rispettivament "Rocoluc" u "EAC") kumpaniji oħt Belġjani attivi fis-setturi tal-logħob u tal-imħatri, u fit-23 ta' Frar 2024 ilment ieħor mill-kumpanija oħt tagħhom V.D.B. Faculty NV ("The Faculty"), attiva wkoll fis-settur tal-logħob b'liċenzja tal-klassi II (it-tliet kumpaniji oħt jissejħu wkoll "l-ilmentaturi").

(2) L-ilmentaturi jallegaw l-għoti ta' għajnuna mill-Istat mill-awtoritajiet Belġjani permezz ta' "awtorizzazzjoni" *ad hoc* lill-kumpanija Belġjana Ladbrokes (irreġistrata bħala Derby S.A.) biex topera l-imħatri virtwali fil-Belġju li ngħata lilha mingħajr remunerazzjoni xierqa (minn hawn 'il quddiem il-"miżura kkontestata"). Ladbrokes, detentur ta' liċenzja tal-klassi IV, huwa l-isem tad-ditta (internazzjonali) li topera taħtha Derby S.A. li hija kumpanija Belġjana li tispeċjalizza f'attivitajiet ta' logħob u mħatri u sussidjarja tal-kumpanija multinazzjonali tal-imħatri u tal-logħob Entain Holdings PLC (minn hawn 'il quddiem għall-finijiet ta' din id-deċiżjoni, kollha flimkien jissejħu "Ladbrokes").

(3) Permezz ta' ittra tat-2 ta' Settembru 2020, il-Kummissjoni informat lill-awtoritajiet Belġjani li hija kienet iddeċidiet li tibda l-proċedura stipulata fl-Artikolu 108(2) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea fir-rigward tal-miżura kkontestata (minn hawn 'il quddiem "id-Deċiżjoni ta' Ftuħ"). [1]

(4) Id-deċiżjoni tal-Kummissjoni li tibda l-proċedura ġiet ippubblikata f'*Il-Ġurnal Uffiċjali tal-Unjoni Ewropea*. Il-Kummissjoni stiednet lill-partijiet interessati biex jissottomettu l-kummenti tagħhom.

(5) L-awtoritajiet Belġjani ppreżentaw il-kummenti tagħhom dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ fid-9 ta' Ottubru 2020. Rocoluc u EAC ppreżentaw il-kummenti tagħhom dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ fit-18 ta' Novembru 2020. Il-Kummissjoni rċeviet il-kummenti dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ mingħand Ladbrokes fit-18 ta' Diċembru 2020. L-awtoritajiet Belġjani pprovdew l-osservazzjonijiet tagħhom dwar il-kummenti tal-partijiet terzi fl-10 ta' Frar 2021.

[1] Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni tat-2 ta' Settembru 2020 dwar l-għajnuna mill-Istat SA.53630 (2019/FC) – il-Belġju – Għajnuna allegata mogħtija lil Ladbrokes fir-rigward tal-imħatri virtwali (ĠU C 355, 23.10.2020, p. 6).

(6) Fis-26 ta' Mejju 2021, wara l-annullament mingħajr preżervazzjoni tal-effetti (bl-effetti *ex tunc* fir-rigward tad-data tal-adozzjoni) tad-Digriet Reġju dwar "il-logħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali fi stabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV fissa" bid-data tal-4 ta' Mejju 2018 (minn hawn 'il quddiem id-"Digriet Reġju tal-2018") ([2]), l-ilmentaturi talbu lill-Kummissjoni tadotta deċiżjoni korrettiva ta' ftuħ biex jestendi l-perjodu tal-allegata għajnuna investigata.

(7) Fid-9 ta' Settembru 2021, Ladbrokes ipprovdiet sottomissjoni oħra.

(8) Fit-28 ta' Ottubru 2021, il-Kummissjoni bagħtet lill-awtoritajiet Belġjani s-sottomissjonijiet tal-ilmentaturi u ta' Ladbrokes b'talba għal informazzjoni, li għaliha l-awtoritajiet Belġjani wieġbu fit-30 ta' Novembru 2021.

(9) Fis-7 ta' Frar 2022, il-Kummissjoni bagħtet talba oħra għal informazzjoni lill-awtoritajiet Belġjani, li l-awtoritajiet Belġjani wieġbu għaliha fid-9 ta' Marzu 2022, fil-5 ta' Marzu u fit-22 ta' April 2022.

(10) Fit-23 ta' Frar 2023, is-servizzi tal-Kummissjoni kellhom laqgħa virtwali mal-ilmentaturi. Fid-9 ta' Marzu 2023, il-Kummissjoni rċeviet sottomissjoni addizzjonali mill-ilmentaturi rigward il-karattru selettiv tal-allegata għajnuna. Fit-23 ta' Frar 2024, il-Kummissjoni rċeviet sottomissjoni minn The Faculty, kumpanija Belġjana attiva fis-settur tal-logħob, rigward l-istess miżura kkontestata.

(11) Fit-8 ta' Marzu 2024, il-Kummissjoni bagħtet talba għal informazzjoni lill-awtoritajiet Belġjani fejn talbet, fost l-oħrajn, kjarifiki addizzjonali dwar is-sitwazzjoni fattwali u legali għall-imħatri virtwali offline u online wara l-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018.

(12) Fit-8 ta' Marzu 2024, il-Kummissjoni infurmat lil The Faculty li hija rreġistrat is-sottomissjoni tagħha bħala informazzjoni ġenerali dwar is-suq. Fl-14 ta' Marzu 2024, The Faculty bagħtet ittra oħra li talbet li tiġi kkwalifikata bħala ilmentatur formali. Fl-20 ta' Marzu 2024, il-Kummissjoni bagħtet it-tieni ittra lil The Faculty fejn talbet informazzjoni addizzjonali dwar l-ilment.

(13) Fid-29 ta' April 2024, l-ilmentaturi Rocoluc u EAC ippreżentaw ittra li titlob lill-Kummissjoni taġixxi skont it-tifsira tal-Artikolu 265(2) tat-TFUE.

(14) Fil-21 ta' Mejju 2024, l-awtoritajiet Belġjani ppreżentaw tweġiba għat-talba għal informazzjoni mibgħuta mill-Kummissjoni fit-8 ta' Marzu 2024, wara tfakkira fit-3 ta' Mejju 2024.

(15) Fl-14 ta' Ġunju 2024, il-Kummissjoni bagħtet mistoqsijiet addizzjonali lill-awtoritajiet Belġjani li l-awtoritajiet Belġjani wieġbu għalihom fid-19 ta' Ġunju 2024. Fl-20 ta' Ġunju 2024, il-Kummissjoni talbet kjarifiki addizzjonali għal kull email, li għaliha l-awtoritajiet Belġjani wieġbu fit-28 ta' Ġunju 2024.

(16) Fil-31 ta' Lulju 2024, wara l-informazzjoni elenkata hawn fuq li waslet mingħand l-ilmentaturi, l-allegata benefiċjarji Ladbrokes u l-awtoritajiet Belġjani, il-Kummissjoni ddeċidiet li testendi l-ambitu tal-investigazzjoni fil-fond tagħha u adottat Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari ([3]) (minn hawn 'il quddiem "id-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari").

(17) Il-Kummissjoni stiednet lill-partijiet interessati biex jissottomettu l-kummenti tagħhom dwar is-sejbiet fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari, li pprovdew fil-25 ta' Novembru 2024, filwaqt li l-awtoritajiet Belġjani ma pprovdew l-ebda kumment.

(18) Fit-12 ta' Novembru 2024, is-servizzi tal-Kummissjoni talbu aktar informazzjoni mingħand Ladbrokes u fit-22 ta' Novembru 2024, fid-9 ta' Diċembru 2024 u fil-21 ta' Jannar 2025, Ladbrokes ipprovdiet, rispettivament, il-kummenti tagħha dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari u informazzjoni addizzjonali.

([2]) "*Arrêté royal relatif aux jeux de hasard sur des évènements sportifs virtuels dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV*". Ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Belġjana fid-9 ta' Mejju 2018.

([3]) Għajnuna mill-Istat – il-Belġju – Għajnuna mill-Istat SA.53630 (2019/FC) – il-Belġju – Għajnuna allegata mogħtija lil Ladbrokes fir-rigward tal-imħatri virtwali – Stedina biex jiġu ppreżentati kummenti skont l-Artikolu 108(2) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (ĠU C/2024/6307, 23.10.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/6307/oj).

(19) Fit-23 ta' Jannar 2025, il-Kummissjoni bagħtet il-kummenti tal-partijiet terzi dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari lill-awtoritajiet Belġjani. L-awtoritajiet Belġjani wieġbu fl-4 ta' Frar 2025 mingħajr kummenti.

(20) L-awtoritajiet Belġjani qablu b'mod eċċezzjonali li jirrinunzjaw għad-drittijiet li jirriżultaw mill-Artikolu 342 tat-TFUE flimkien mal-Artikolu 3 tar-Regolament tal-Kunsill Nru 1/1958 ([4]) u li d-deċiżjoni tiġi adottata u nnotifikata skont l-Artikolu 297 tat-TFUE bl-Ingliż.

2. DESKRIZZJONI TAL-MIŻURA KKONTESTATA

2.1. L-objettiv tal-ilment

(21) L-ilmentaturi jikkontestaw trattament preferenzjali, u "awtorizzazzjoni esklużiva" li ngħatat mill-awtoritajiet Belġjani lil Ladbrokes biex joffru mħatri virtwali online u offline fil-Belġju (il-miżura kkontestata). Skont l-ilmentaturi, din l-"awtorizzazzjoni" wasslet sabiex Ladbrokes igawdu dritt esklużiv *de facto* (sa mill-2014) sabiex joperaw imħatri virtwali fil-Belġju mingħajr remunerazzjoni xierqa.

(22) L-ilmentaturi jsostnu wkoll li d-Digriet Reġju tal-2018 tal-4 ta' Mejju 2018 u s-sentenza tal-Kunsill tal-Istat ("Conseil d' État", li hija l-Qorti Amministrattiva Suprema Belġjana) tas-7 ta' Mejju 2021 jagħtu benefiċċju lil Ladbrokes li jammonta għal għajnuna mill-Istat illegali mill-Istat Belġjan, permezz tat-tolleranza tal-attivitajiet tal-imħatri virtwali ta' Ladbrokes waqt li dawk l-attivitajiet kienu jkunu illegali taħt il-liġi Belġjana.

(23) Qabel ma jiġi deskritt il-qafas legali għall-imħatri virtwali u l-evoluzzjoni tiegħu fil-Belġju, il-kuntest usa' tal-qafas legali għas-settur tal-logħob huwa indirizzat l-ewwel.

2.2. Qafas legali dwar il-logħob tal-azzard fil-Belġju

(24) Il-logħob tal-azzard ("*jeux d'hasard*") huwa kunċett wiesa' li jkopri kemm il-logħob kif ukoll l-imħatri ("*paris*").

(25) Is-settur tal-logħob tal-azzard fil-Belġju ġie rregolat u organizzat mill-Att tas-7 ta' Mejju 1999 dwar il-logħob tal-azzard, l-imħatri, l-istabbilimenti tal-logħob u l-protezzjoni tal-ġugaturi ([5]), kif emendat minn Att tal-10 ta' Jannar 2010 ([6]) (minn hawn 'il quddiem l-"Att dwar il-Logħob"). Barra minn hekk, diversi atti ta' implimentazzjoni, digrieti Reġju (aktar minn 100 sal-lum), jimplimentaw id-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Logħob.

(26) Fil-Belġju, skont l-Artikolu 4 § 1 tal-Att dwar il-Logħob, hemm projbizzjoni fuq il-logħob tal-azzard, sakemm ma tkunx ingħatat liċenzja għall-operat, jew tkun prevista eċċezzjoni mir-rekwiżit tal-liċenzja. Il-Kummissjoni tal-Logħob tagħti tipi ta' liċenzji differenti għall-operat tal-logħob tal-azzard.

2.2.1. *Definizzjonijiet ta' "logħob tal-azzard" fil-Belġju*

(27) L-attivitajiet li jinvolvu "logħob tal-azzard awtomatiku" huma ddefiniti kif ġej: "Kwalunkwe logħba jew imħatra, fejn tkun involuta ġugata ta' kwalunkwe tip, bil-konsegwenza jew li tintilef il-ġugata minn tal-inqas wieħed mill-ġugaturi jew persuni li jagħmlu l-imħatri, jew li jsir rebħ ta' kwalunkwe tip, għall-gwadann ta' mill-inqas wieħed mill-ġugaturi, mill-persuni li jagħmlu l-imħatri jew mill-organizzaturi tal-logħba, u fejn l-azzard ikun element, anke jekk inċidentali, għall-iżvolġiment tal-logħba, għad-determinazzjoni tar-rebbieħ jew għall-ammont li jintrebaħ" ([7]).

([4]) Ir-Regolament tal-Kunsill Nru 1 tal-15 ta' April 1958 li jistabbilixxi l-lingwi li għandhom jintużaw mill-Komunità Ekonomika Ewropea (ĠU 17, 6.10.1958, p. 385/58, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj).

([5]) L-Att tas-7 ta' Mejju 1999 dwar il-logħob tal-azzard, l-imħatri, l-istabbilimenti tal-logħob u l-protezzjoni tal-ġugaturi ("*Loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs*"). Ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Belġju fit-30 ta' Diċembru 1999.

([6]) L-Att tal-10 ta' Jannar 2010 li jimmodifika l-Att tal-7 ta' Mejju 1999 fir-rigward tal-Kummissjoni tal-Logħob ("*Loi du 10 janvier 2010 modifiant la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, en ce qui concerne la Commission des jeux de hasard*"). Ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali tal-Belġju fl-1 ta' Frar 2010.

([7]) https://www.commissiondesjeuxdehasard.be/en/node/409.

(28) Id-definizzjoni ta' logħob tal-azzard (*jeux d'hasard*) tkopri firxa wiesgħa ta' attivitajiet. Fi kliem ieħor, fil-logħob tal-azzard, il-ġugatur jilgħab fuq l-eżitu ta' logħba jew avveniment li jkollhom riżultat inċert, iddeterminat b'mod aleatorju, li jiddependi fuq probabbiltajiet (eż. magni tal-islots). Il-logħob tal-azzard huwa subsett speċifiku tal-logħob tal-azzard fejn l-eżitu jiġi ddeterminat kompletament jew parzjalment bl-azzard. Dan il-logħob ma jirrikjedix ħila u jinvolvi eżitu aleatorju (bħat-tfigħ ta' dammi, it-tlugħ ta' karti, jew it-tidwir ta' rota).

(29) L-imħatri, min-naħa l-oħra, jistgħu jitqiesu bħala kategorija ta' logħob tal-azzard, li tinvolvi t-tbassir tar-riżultat ta' avveniment futur u reali, ibbażat fuq ċerti kriterji (eż. l-imħatri fuq ir-riżultat ta' partita futbol abbażi tas-saħħa relattiva tat-timijiet). Għall-kuntrarju tal-logħob tal-azzard, l-imħatri jistgħu jinvolvu element ta' ħila, peress li huma bbażati fuq l-għarfien u l-analiżi tal-avveniment li tkun qed issir l-imħatra fuqu.

	Logħob tal-azzard	Imħatri
Definizzjoni	Logħob fejn ir-riżultati jiġu ddeterminati bl-azzard.	It-tbassir tal-eżiti ta' avvenimenti għall-flus.
Determinanti tal-Eżitu	Azzard purament jew prinċipalment aleatorju.	Fil-biċċa l-kbira huma influwenzati mill-azzard iżda jistgħu jinvolvu l-ħila.
Eżempji	Roulette, magni tal-islots, lotteriji.	L-imħatri fuq l-isports, it-tiġrijiet taż-żwiemel, l-imħatri b'odds fissi.
Regolamentazzjoni	Regolati b'mod strett bħala logħob tal-azzard.	Regolati bħala forma ta' logħba tal-azzard, li teħtieġ liċenzja tal-imħatri.

(30) Fir-rigward tal-imħatri virtwali, il-qafas legali Belġjan evolva. L-ewwel, il-qafas regolatorju u leġiżlattiv inbidel maż-żmien, immarkat b'mod partikolari mid-Digriet Reġju tal-2018. Dan wassal għal litigazzjoni quddiem il-qrati nazzjonali, li rriżultat f'sospensjonijiet u annullamenti tad-Digriet Reġju tal-2018, kif ukoll in-Noti Qafas tal-Kummissjoni tal-Logħob tal-2012 u l-2015 (ara hawn taħt fil-premessa 59). It-tieni, l-approċċ mill-Kummissjoni tal-Logħob evolva, hekk kif l-imħatri virtwali bdew jitqiesu li jaqgħu fil-kategoriji tal-imħatri jew tal-logħob tal-azzard awtomatiku. Din l-interpretazzjoni li qed tevolvi tal-imħatri virtwali f'perjodi differenti tirrifletti n-natura kumplessa tagħhom fil-kuntest tal-leġiżlazzjoni Belġjana dwar il-logħob. Wieħed għandu jinnota li d-diskussjoni dwar kif għandhom jiġu ddefiniti u kkwalifikati l-imħatri virtwali għadha pendenti llum fil-Belġju.

2.2.2. *Liċenzji għal-logħob tal-azzard u l-imħatri*

(31) L-Att dwar il-Logħob jipprevedi għadd limitat ta' tipi ta' liċenzji, li jippermettu l-operat ta' ċerti stabbilimenti tal-logħob u tal-logħob stabbiliti bil-liġi. Skont l-Artikolu 25 tal-Att dwar il-Logħob ("Kapitolu III – Liċenzji") hemm disa' kategoriji ta' liċenzji (A, B, C, D, E, F1, F2, G1 u G2) u liċenzji addizzjonali (A +, B +, C + u F+).

(32) Hemm erba' klassijiet ta' stabbilimenti tal-logħob fil-Belġju:

i. Klassi I: għall-każinòs. Każinò huwa stabbiliment tal-logħob fejn huwa awtorizzat l-operat tal-logħob tal-azzard, kemm jekk awtomatiku kif ukoll jekk le. Huma permessi disa' każinòs biss fit-territorju Belġjan. L-Att dwar il-Logħob jelenka t-territorji tal-muniċipalitajiet/bliet fejn jista' jiġi operat każinò. Operatur ta' każinò għandu jkollu liċenzja tal-klassi A.

ii. Klassi II: għas-swali tal-logħob. Is-swali tal-logħob huma stabbilimenti li joperaw biss logħob tal-azzard awtorizzat mir-Re tal-Belġju. Ir-regoli operattivi għal-logħob tal-azzard awtomatiku li jistgħu jiġu offruti fi stabbilimenti tal-logħob tal-klassi II huma stabbiliti f'Digriet Reġju tat-8 ta' April 2003. Operatur ta' sala tal-logħob għandu jkollu liċenzja tal-klassi B u jista' joffri logħob tal-azzard awtomatiku li jista' jiġi offrut prinċipalment minn stabbilimenti tal-klassi II b'liċenzja B.

iii. Klassi III: l-istabbilimenti tax-xorb, li jipprovdu għal-logħob tal-azzard u għal-logħob tal-azzard awtomatiku b'ġugati mnaqqsa. Stabbilimenti tax-xorb bħal kafetteriji għandu jkollhom liċenzja tal-klassi C.

iv. Klassi IV: għall-uffiċċji tal-imħatri. L-istabbilimenti tal-logħob tal-Klassi IV huma postijiet fejn l-operaturi b'liċenzja F2 huma permessi esklużivament li jaċċettaw l-imħatri f'isem detentur ta' liċenzja F1 (l-organizzatur tal-attivitajiet tal-imħatri). L-istabbilimenti tal-Klassi IV jistgħu joffru wkoll logħob tal-azzard awtomatiku taħt ċerti kundizzjonijiet. Huwa pprojbit li wieħed jaċċetta mħatri barra minn stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV. Madankollu, hemm għadd limitat ta' eċċezzjonijiet għal din il-projbizzjoni. Stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV jista' jkun fiss jew mobbli. Stabbiliment fiss tal-logħob tal-klassi IV huwa stabbiliment permanenti demarkat b'mod ċar fejn jiġu offruti l-imħatri. Stabbiliment mobbli tal-logħob tal-klassi IV huwa stabbiliment temporanju, demarkat b'mod ċar ukoll, fejn jiġu offruti mħatri matul u waqt avveniment, logħob sportiv jew kompetizzjoni sportiva. Il-liċenzji F2 jistgħu jingħataw ukoll lil ħwienet tal-gazzetti, li jistgħu joffru mħatri bħala attività anċillari. L-imħatri jiġu offruti prinċipalment minn stabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV, u jeħtieġu liċenzja F1 jew F2 ([8]).

(33) Il-leġiżlatura Belġjana stabbiliet sistema ta' liċenzjar magħluqa. L-offerta ta' logħob tal-azzard u mħatri online teħtieġ liċenzja online (liċenzja A+ għall-każinòs online, liċenzja B+ għas-swali tal-logħob online u liċenzja F1+ għall-imħatri online).

(34) Barra minn hekk, liċenzja online teħtieġ konnessjoni fiżika obbligatorja mat-territorju Belġjan. Huma biss dawk l-operaturi liċenzjati biex joperaw fid-dinja reali (u li jkollhom liċenzja ewlenija A, B jew F1) li jistgħu jiksbu liċenzja biex joffru l-istess logħob tal-azzard u mħatri online (liċenzja online "addizzjonali" A+, B+ jew F1+).

2.2.3. *Ir-rwol tal-Kummissjoni tal-Logħob*

(35) Il-Kummissjoni tal-Logħob ([9]) ġiet stabbilita bl-Att dwar il-Logħob tas-7 ta' Mejju 1999 bħala superviżur federali fi ħdan is-Servizz Pubbliku Federali tal-Ġustizzja (qabel, il-Ministeru tal-Ġustizzja). Il-kompitu ewlieni tagħha huwa li tiżgura d-direzzjonar għal-logħob legali, bl-għan primarju li jiġu protetti l-ġugaturi. Ir-responsabbiltajiet ewlenin tal-Kummissjoni tal-Logħob jinkludu:

— l-għoti ta' pariri lill-Gvern u lill-Parlament dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mal-Att dwar il-Logħob;

— l-għoti tal-liċenzji meħtieġa għall-operat tal-logħob tal-azzard u tal-imħatri, kif ukoll l-iżgurar tal-ġestjoni proattiva tagħhom;

— il-monitoraġġ tal-konformità mal-Att dwar il-Logħob u l-eżerċitar tas-setgħa ta' sanzjonar, li jinkludu l-impożizzjoni ta' sanzjonijiet amministrattivi (twissija, sospensjoni jew revoka tal-liċenzja) u multi amministrattivi.

2.3. **Qafas legali dwar l-imħatri virtwali fil-Belġju**

2.3.1. *Interpretazzjoni tal-imħatri virtwali bħala "mħatri" mill-Kummissjoni tal-Logħob*

(36) L-imħatri virtwali huma logħba tal-azzard, li bdiet tifforma fil-Belġju mill-2011, fejn il-ġugaturi jistgħu jagħmlu mħatra fuq ir-riżultat ta' avveniment sportiv fittizju (eż. tellieqa taż-żwiemel fittizja) u fejn ir-riżultati jiġu ddeterminati minn ġeneratur ta' numri aleatorju.

(37) L-imħatri virtwali jikkombinaw karatteristiċi kemm tal-logħob tal-azzard awtomatiku kif ukoll tal-imħatri. Filwaqt li r-riżultati jiġu ddeterminati mill-azzard (logħob tal-azzard), it-tbassir ta' dawn ir-riżultati jista' jirrikjedi wkoll xi grad ta' ħila (mħatri).

(38) L-Att dwar il-Logħob ma jipprovdix definizzjoni ta' mħatri virtwali, u konsegwentement ma jipprevedix liċenzja (speċjali) għalihom. Kienet biss il-Kummissjoni tal-Logħob li pprovdiet għall-ewwel darba interpretazzjoni dwar kif jiġu kkategorizzati l-imħatri virtwali wara li dehru fil-Belġju fl-2011, iżda l-interpretazzjoni tagħha aktar tard ġiet annullata mill-Kunsill tal-Istat ([10]) fuq il-bażi li l-Kummissjoni tal-Logħob b'hekk aġiet b'mod *ultra vires*.

([8]) L-operaturi b'liċenzja F2 jistgħu joffru wkoll imħatri barra minn stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV taħt ċerti kundizzjonijiet.
([9]) https://www.gamingcommission.be/en.
([10]) Id-Deċiżjoni 245.497 tad-19 ta' Settembru 2019.

(39) Il-kunċett ta' mħatri virtwali ġie vvalutat mill-Kummissjoni tal-Logħob fi tliet "Noti ta' Qafas" jew "memoranda" ("*omkaderingsnota*" u "*nota*") tat-12 ta' Jannar 2012, ([11]), is-17 ta' April 2013 ([12]) u l-1 ta' Lulju 2015 ([13]). Huma qiesu li l-imħatri virtwali huma mħatri fuq avvenimenti (virtwali) ([14]). Barra minn hekk, l-obbligi legali u regolatorji kollha applikabbli għall-imħatri applikaw ukoll għall-imħatri virtwali (sportivi) (pereżempju, obbligu ta' reġistrazzjoni minn EUR 1 000, protokoll tal-kompjuter, eċċ.). ([15]) Għalhekk, l-imħatri virtwali tqiesu bħala "imħatri" li jistgħu jiġu sfruttati mid-detenturi tal-liċenzji F1, F2 u F1+. Minn dan isegwi li d-detenturi tal-liċenzja tal-klassi F1 u tal-liċenzja tal-klassi F1+ tħallew joperaw mħatri virtwali online u offline biss permezz ta' stabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV.

(40) Il-fehmiet tal-Kummissjoni tal-Logħob dwar l-imħatri virtwali offline u online.

— Fir-rigward tal-operat offline tal-imħatri virtwali, fit-12 ta' Jannar 2012 il-Kummissjoni tal-Logħob eżaminat fin-"Nota ta' qafas tagħha dwar il-possibbiltà ta' mħatri fuq avvenimenti virtwali", "*jekk l-Att emendat dwar il-Logħob tal-Azzard jew ir-regolamenti ta' implimentazzjoni tiegħu fihomx oġġezzjonijiet legali għall-organizzazzjoni tal-imħatri fuq avvenimenti (sportivi) virtwali*". Il-Kummissjoni tal-Logħob ikkonkludiet li "*l-organizzazzjoni/l-offerta ta' mħatri fuq avvenimenti virtwali (sportivi) tikkonforma mad-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Logħob sakemm tali mħatri jitqiesu li jsiru fuq avvenimenti*". Il-Kummissjoni tal-Logħob iddikjarat, fost l-oħrajn, li "*sabiex tkun tista' timmonitorja mill-qrib dan l-iżvilupp - li jġib profittabbiltà addizzjonali għas-settur f'kumpens għall-investimenti meħtieġa bħala riżultat tal-liġi dwar il-logħob tal-azzard, id-digrieti ta' implimentazzjoni u l-protokolli tekniċi tagħha -,* [...] *kull* [detentur tal-liċenzja] *F1 li jixtieq jorganizza tali mħatri għandu jibgħat talba minn qabel għall-awtorizzazzjoni* ["*goedkeuring*"] *għal dan il-għan lis-segretarjat tal-* [Kummissjoni tal-Logħob] [...]."

— Fir-rigward tal-imħatri virtwali online, il-Kummissjoni tal-Logħob ħarġet linji gwida fuqhom permezz tas-sit web tagħha tal-grupp tal-internet fl-2012. Għall-offerta ta' mħatri virtwali online, sempliċi komunikazzjoni lill-Kummissjoni tal-Logħob mid-detentur tal-liċenzja tal-klassi F1+ kienet biżżejjed.

(41) Fl-1 ta' Lulju 2015, il-Kummissjoni tal-Logħob affermat mill-ġdid fin-"Nota ta' Qafas tagħha dwar il-possibbiltà li jiġu stabbiliti mħatri fuq avvenimenti virtwali" li ma kien hemm l-ebda oġġezzjoni legali sabiex jiġu offruti mħatri fuq avvenimenti virtwali li l-Kummissjoni tal-Logħob qieset bħala mħatri. Fid-9 ta' Settembru 2015, il-Kummissjoni tal-Logħob ikkonfermat il-pożizzjoni meħuda fin-Nota ta' Qafas tal-1 ta' Lulju 2015. Hija nnotat li l-imħatri virtwali kienu ta' vantaġġ għall-"operaturi" u ddeċidiet li tistabbilixxi sottokumitat bil-għan li "janalizza aktar" il-kwistjoni tal-imħatri virtwali.

(42) Fir-rigward tar-regolamentazzjoni tal-imħatri virtwali online, is-sottokumitat innota "l-ewwel nett, li l-ebda waħda mill-partijiet ma oġġezzjonat b'mod fundamentali għar-regolamentazzjoni attwali tal-imħatri virtwali online permezz tal-linji gwida tal-grupp tal-internet dwar is-suġġett, li jippermettu li dan il-parir ikun limitat aktar għar-regolamentazzjoni attwali tal-imħatri offline permezz tan-nota tal-1 ta' Lulju 2015." Fir-rigward tar-regolamentazzjoni tal-imħatri virtwali offline, is-sottokumitat, bħala kunsiderazzjoni politika, ta parir li l-imħatri virtwali offline jenħtieġ li jiġu rregolati permezz ta' Digriet Reġju bħala logħba tal-azzard awtomatika, u mhux aktar bħala mħatri, u ppropona li tiġi sospiża n-Nota Qafas tal-1 ta' Lulju 2015.

([11]) "*Omkaperingsnota aangaande de mogelijkheid tot het inrichten van weddenschappen op virtuele evenementen*". L-awtoritajiet Belġjani jqisu li huwa probabbli ħafna li din in-nota ta' qafas ġiet ippubblikata fuq il-paġna li ġejja: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Madankollu, din ma hijiex jew ma għadhiex disponibbli pubblikament hemmhekk.

([12]) "*Omkaperingsnota aangaande de mogelijkheid tot het inrichten van weddenschappen op virtuele evenementen*". L-awtoritajiet Belġjani jqisu li huwa probabbli ħafna li din in-nota ta' qafas ġiet ippubblikata fuq il-paġna li ġejja: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Madankollu, din ma hijiex jew ma għadhiex disponibbli pubblikament hemmhekk.

([13]) "*Nota: Weddenschappen op virtuele evenementen*". Skont l-awtoritajiet Belġjani, din in-nota ġiet ippubblikata fil-paġna li ġejja: www.gamingcommission.be/opencms/opencms/jhksweb_nl/gamingcommission/besl/wdsch/. Madankollu, din ma hijiex jew ma għadhiex disponibbli pubblikament hemmhekk.

([14]) Nota ta' qafas tat-12 ta' Jannar 2012.

([15]) Nota ta' qafas tal-1 ta' Lulju 2015.

2.3.2. *L-adozzjoni tal-ewwel qafas legali li jirregola l-imħatri virtwali offline bħala "logħba tal-azzard awtomatika"*

(43) Fl-4 ta' Mejju 2018, ġie adottat id-Digriet Reġju dwar "il-logħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali fi stabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV" ([16]) ("id-Digriet Reġju tal-2018"). Dan ikklassifika l-imħatri virtwali bħala "logħba tal-azzard awtomatika" u ppermetta lill-operaturi kollha tal-klassi IV joffru mħatri virtwali fil-Belġju. Fil-fatt, skont l-Artikolu 2 tad-Digriet Reġju tal-2018, "*[l]ogħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali huma logħob tal-azzard awtomatiku fejn il-ġugati ta' ġugatur jew ta' diversi ġugaturi f'diversi postijiet jistgħu jiġu aċċettati fl-istess ħin għal avveniment sportiv virtwali, li l-eżistenza tiegħu, il-probabilitajiet assoċjati mal-avveniment u l-opportunitajiet ta' rebħ huma ddeterminati minn server remot*". L-Artikolu 3 ipprovda li "*[i]l-logħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali huwa logħob tal-azzard awtomatiku awtorizzat fi stabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV*". L-Artikolu 4 speċifika li l-għadd ta' magni tal-logħob awtomatiku fuq avvenimenti sportivi virtwali fi stabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV huwa limitat għal tnejn. Fil-fatt, fid-dawl tal-Att dwar il-Logħob ([17]), id-Digriet Reġju tal-2018 jimplimenta l-kundizzjonijiet li taħthom massimu ta' żewġ logħbiet tal-azzard awtomatiċi li joffru mħatri fuq "*attivitajiet simili għal dawk involuti fl-aġenzija tal-imħatri*" (jiġifieri logħob virtwali tal-imħatri) jistgħu jiġu operati fi stabbiliment tal-logħob fiss tal-klassi IV ([18]). Skont id-Digriet Reġju tal-2018, billi l-logħob tal-azzard jiġi kklassifikat b'mod espliċitu fuq avvenimenti sportivi virtwali bħala logħob tal-azzard awtomatiku fi stabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV, il-protezzjoni essenzjali tal-ġugaturi hija ggarantita. Minn dan isegwi li ma kienet meħtieġa l-ebda awtorizzazzjoni biex jiġu operati l-imħatri virtwali. Sa fejn operatur ikollu liċenzja F1 jew F2 valida u jkollu stabbiliment tal-logħob fissi tal-klassi IV, l-operatur tal-logħob jista' jopera massimu ta' żewġ logħbiet tal-imħatri virtwali fl-istabbiliment tal-logħob fiss tal-klassi IV.

(44) L-imħatri virtwali kif deskritti mid-Digriet Reġju tal-2018 (l-Artikolu 2) jeħtieġu magni tal-logħob "b'diversi ġugaturi", li jippermettu lil diversi ġugaturi jagħmlu mħatri fi ħwienet tal-imħatri differenti fl-istess ħin fuq l-istess avveniment sportiv virtwali. Mit-30 ta' Jannar 2020, kien hemm mill-inqas ħames operaturi li jipprovdu mħatri virtwali offline fil-Belġju, inkluża Ladbrokes.

(45) Il-Kunsill tal-Istat Belġjan annulla b'mod retroattiv id-Digriet Reġju tal-2018 fis-7 ta' Mejju 2021.

2.4. **Klassifikazzjoni tal-liċenzji miżmuma mill-ilmentaturi**

(46) Rocoluc, EAC u The Faculty huma kumpaniji Belġjani relatati li għandhom ukoll l-istess sid maġġoritarju u l-istess kwartieri ġenerali. Sa mill-2005, 50 % mill-ishma f'Rocoluc jappartjenu lil persuna fiżika u 50 % jappartjenu lil ħaddieħor. Nofs (50 %) l-ishma f'EAC jappartjenu lil Rocoluc, u nofs jappartjenu lil ħaddieħor. The Faculty hija mmexxija wkoll mill-istess persuna fiżika bħala Direttur Maniġerjali sa mill-15 ta' April 2020. L-istess persuna fiżika għal darba oħra għandha 99,92 % tal-ishma f'The Faculty.

(47) Rocoluc u EAC huma kollha stabbilimenti tal-klassi II u kellhom liċenzji B offline u B+ online fil-mument tas-sottomissjoni tal-ilment.

([16]) "*Arrêté royal relatif aux jeux de hasard sur des évènements sportifs virtuels dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV*". Ippubblikat fil-Gazzetta Uffiċjali Belġjana fid-9 ta' Mejju 2018.

([17]) L-Artikolu 43/4, il-paragrafu 2, it-tielet sentenza, it-tielet inċiż tal-Att dwar il-Logħob.

([18]) Skont l-Artikolu 43/4, il-paragrafu 2, it-tielet sentenza, it-tielet inċiż tal-Att dwar il-Logħob, "*Les établissements de jeux de hasard de classe IV sont des lieux exclusivement destinés à engager des paris autorisés conformément à la présente loi pour le compte de titulaires de la licence de classe F1.*

L'engagement de paris requiert une licence de classe F2.

Hormis les exceptions prévues au § 5, il est interdit d'engager des paris en dehors d'un établissement de jeux de hasard de classe IV.

[…]

§ 2. Les établissements de jeux de hasard de classe IV sont fixes ou mobiles.

Un établissement de jeux de hasard fixe est un établissement permanent, clairement délimité dans l'espace, dans lequel les paris sont exploités.

Un établissement de jeux de hasard fixe a pour destination exclusive l'engagement de paris à l'exception de :

— *La vente de journaux spécialisés, de magazines de sport et de gadgets;*

— *La vente de boissons non alcoolisées;*

— *L'exploitation de maximum deux jeux de hasard automatiques qui proposent des paris sur des activités similaires à celles engagées dans l'agence de paris. Le Roi fixe les conditions auxquelles ces jeux de hasard peuvent être exploités*".

(48) Permezz tas-sentenza tal-25 ta' Ġunju 2024, il-Kunsill tal-Istat iddikjara l-liċenzji ta' Rocoluc illegali, jiġifieri l-liċenzji B3892 (offline) u B3892 + (online). Il-litigazzjoni dwar il-validità ta' dawn il-liċenzji għadha pendenti. ([19])

(49) The Faculty huwa stabbiliment tal-klassi III li għandu liċenzja C li jippermettilu jopera massimu ta' żewġ magni tal-logħob awtomatiku u massimu ta' żewġ magni b'ġugati mnaqqsa fi stabbiliment tal-klassi III jew tax-xorb.

2.5. **Klassifikazzjoni tal-liċenzji miżmuma minn Ladbrokes**

(50) Ladbrokes huwa stabbiliment tal-klassi IV u għandu l-liċenzji li ġejjin:

— Liċenzja tal-klassi F1, bin-numru FA116428, li ngħatat mill-Kummissjoni tal-Logħob fit-2 ta' Frar 2011, li tippermetti l-operat ta' stabbiliment tal-imħatri tal-klassi IV.

— Liċenzja tal-klassi F2, li tippermetti li jsiru mħatri f'isem id-detentur tal-liċenzja tal-klassi F1, fi stabbiliment tal-logħob fiss jew mobbli tal-klassi IV. Dik il-liċenzja tippermetti wkoll li jsiru mħatri barra minn stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV fil-każijiet imsemmija fl-Artikolu 43/4 (1), (5) u (2) tal-Att dwar il-Logħob.

— Liċenzja addizzjonali tal-klassi F1+ li tippermetti l-isfruttament tal-imħatri permezz ta' għodod tas-soċjetà tal-informazzjoni ("online") bin-numru FA+116482 mogħti mill-Kummissjoni tal-Logħob fit-2 ta' April 2014.

2.6. **"Awtorizzazzjonijiet" *ad hoc* għall-imħatri virtwali**

(51) Fid-9 ta' Frar 2014, Ladbrokes talbet permezz ta' email l-opinjoni tal-Kummissjoni tal-Logħob dwar il-pjanijiet tagħha li tipproċedi bit-tnedija ta' prodott ġdid, l-imħatri fuq avvenimenti sportivi virtwali (fir-rigward tal-imħatri tradizzjonali jew "offline" virtwali, jiġifieri fi stabbilimenti tal-imħatri).

(52) Fl-10 ta' Frar 2014, uffiċjal fil-Kummissjoni tal-Logħob mingħajr ebda setgħa ta' rappreżentanza, wieġeb hekk lil Ladbrokes permezz ta' email: "*Wara konsultazzjoni interna, nista' ngħidilkom li l-proġett tagħkom jikkonforma man-nota tal-Kummissjoni tal-Logħob dwar l-imħatri offline virtwali. Għalhekk nista' nagħtikom l-approvazzjoni għal dan*".

(53) Wara mistoqsija oħra permezz ta' email minn Ladbrokes bid-data tal-5 ta' Marzu 2015 (rigward l-imħatri virtwali online), il-Kummissjoni tal-Logħob ikkonfermat permezz ta' email fl-istess jum li Ladbrokes tista' topera l-imħatri virtwali online.

(54) Fid-9 ta' Settembru 2015, wara r-reazzjonijiet li waslu mis-settur, il-Kummissjoni tal-Logħob waslet għal "għarfien ġdid" dwar il-klassifikazzjoni tal-imħatri virtwali u stabbiliet sottokummissjoni sabiex tinvestiga jekk kinitx meħtieġa azzjoni legali biex jiġu rregolati l-imħatri virtwali.

(55) Barra minn hekk, Ladbrokes, żewġ operaturi oħra tal-klassi IV, Stanleybet ([20]) u Sagevas ([21]) ressqu talbiet għal awtorizzazzjoni sabiex joffru l-imħatri virtwali lill-Kummissjoni tal-Logħob fl-2015 u fl-2016.

([19]) Is-sentenza ma ħassritx il-liċenzji formalment peress li fil-punt 4 tal-parti operattiva l-Kunsill tal-Istat iddeċieda li jerġa' jiftaħ il-kwistjoni sabiex l-Avukat Ġenerali (Auditeur Général) ikun jista' jieħu pożizzjoni dwar it-talba tal-Kummissjoni tal-Logħob sabiex titneħħa l-liċenzja. Madankollu, permezz ta' ittra tas-16 ta' Lulju 2024, il-Kummissjoni tal-Logħob irtirat din it-talba, iżda l-Kunsill tal-Istat ma annulax formalment il-liċenzji ta' Rocoluc. Madankollu s-sentenza msemmija hawn fuq għandha effetti ta' invalidità fuq il-liċenzji ta' Rocoluc.

([20]) Stanleyblet Belgium S.A. ("Stanleybet"), il-kumpanija Belġjana, ġiet stabbilita bħala l-fergħa internazzjonali ta' Stanley Leisure plc, il-kumpanija tal-imħatri sportivi li ġiet stabbilita fl-1958 f'Belfast, fl-Irlanda ta' Fuq. Fl-2005, Stanleybet bdiet l-attività tagħha fil-Belġju billi offriet il-prodotti tagħha f'aġenziji tal-imħatri u ħwienet tal-kotba. Stanleyblet għandha l-liċenzja tal-Kummissjoni tal-Logħob sabiex toffri l-imħatri offline. Il-ġugaturi Belġjani jistgħu wkoll jieħdu vantaġġ mill-"Imħatri diretti" f'ċerti aġenziji sabiex ikunu jagħmlu mħatri diretti fuq l-avvenimenti differenti.
Ara https://urldefense.com/v3/__https://shops.stanleybet.be/About_us.

([21]) Sagevas S.A. ("Sagevas") hija kumpanija rreġistrata fil-Belġju bin-numru BE 832 457 166 u għandha liċenzja mill-Kummissjoni Belġjana tal-Logħob tal-Azzard bin-numru FA1 16764. Din hija operatur tal-klassi IV li toffri mħatri sportivi online u topera fil-Belġju skont il-marka kummerċjali betFIRST, ara https://betfirst.dhnet.be/en/support/about-us/

(56) B'mod speċifiku, fit-28 ta' Ottubru 2015, Stanleybet talbet "awtorizzazzjoni" sabiex topera l-imħatri virtwali. Il-Kummissjoni tal-Logħob wieġbet li minħabba l-istabbiliment reċenti tas-sottokummissjoni, hija tittratta t-talba biss ladarba r-riżultati tal-attivitajiet tas-sottokummissjoni jkunu magħrufa. Stanleybet ressqet it-tieni talba fis-17 ta' Ġunju 2016. Il-Kummissjoni tal-Logħob wieġbet inizjalment li l-fajl ippreżentat ma kienx komplut. Imbagħad, minħabba laqgħa ppjanata dwar l-imħatri virtwali mħabbra għax-xahar ta' wara, hija wieġbet fit-3 ta' Novembru 2016 li kienet qiegħda tiġi diskussa inizjattiva regolatorja dwar l-imħatri virtwali.

(57) Fl-2016, operatur ieħor Sagevas kiteb ukoll lill-Kummissjoni tal-Logħob fit-23 ta' Awwissu 2016. It-talba tiegħu tqieset mill-Kummissjoni tal-Logħob bħala mhux kompluta. Aktar tard, fit-3 ta' Novembru 2016, fl-istess jum bħal Stanleybet, il-Kummissjoni tal-Logħob wieġbet lil Sagevas b'mod simili bħala ma wieġbet lil Stanleybet li kienet qiegħda tiġi diskussa inizjattiva regolatorja dwar l-imħatri virtwali.

(58) F'rapport bid-data ta' Jannar 2016 ([22]), is-sottokummissjoni rrakkomandat il-ħolqien ta' qafas legali speċifiku għall-imħatri virtwali offline u s-sospensjoni tan-Nota Qafas tal-1 ta' Lulju 2015. Hija rrakkomandat ukoll is-sospensjoni tal-"awtorizzazzjoni" mogħtija lil Ladbrokes, biex tidħol fis-seħħ mill-1 ta' April 2016, sabiex jiġi previst perjodu tranżizzjonali f'konformità mal-prattiki amministrattivi tas-soltu. ([23])

(59) Fit-13 ta' Jannar 2016, fuq il-parir tas-sottokummissjoni dwar il-ħtieġa li jiġi adattat il-qafas regolatorju, il-Kummissjoni tal-Logħob adottat l-ewwel deċiżjoni tranżizzjonali, ([24]) li biha ssospendiet in-Nota Qafas tal-2015 b'mod effettiv mill-1 ta' Ġunju 2016, flimkien mal-interpretazzjoni tar-regoli eżistenti fl-Att dwar il-Logħob ipprovdut lil Ladbrokes (l-hekk imsejħa "awtorizzazzjoni"). Fid-deċiżjoni tagħha li tagħmel dan, il-Kummissjoni tal-Logħob iddikjarat li "*ir-regolament attwali dwar l-imħatri virtwali offline, permezz tan-nota tal-1 ta' Lulju 2015, ma jipprovdix Qafas adegwat għal tali logħob*."

(60) Fl-1 ta' Ġunju 2016 ([25]) u fit-2 ta' Jannar 2017 ([26]), il-Kummissjoni tal-Logħob adottat żewġ deċiżjonijiet tranżizzjonali oħra li dewmu s-sospensjoni tan-Nota Qafas u tad-dritt ta' Ladbrokes li topera mħatri virtwali sat-30 ta' Ġunju 2017 "*għal raġunijiet ta' ċertezza legali*".

2.7. **Sospensjoni tal-"awtorizzazzjonijiet" għall-imħatri virtwali**

(61) Fil-31 ta' Mejju 2017, il-Qorti tal-Prim'Istanza ta' Brussell li taħdem bl-Olandiż ([27]) tat sentenza interlokutorja kontra l-Istat Belġjan, fuq talba tal-ilmentaturi. Il-qorti qieset li l-imħatri virtwali kellhom *prima facie* l-karatteristiċi kemm ta' mħatri kif ukoll ta' logħob tal-azzard awtomatiku, madankollu, ma ddefiniet l-imħatri virtwali bħala li jaqgħu b'ċertezza taħt waħda minn dawn iż-żewġ kategoriji. Suġġett għal deċiżjoni dwar il-merti tal-każ jew għall-istabbiliment ta' qafas regolatorju għall-imħatri virtwali, il-qorti ordnat lill-Istat Belġjan jissospendi l-"awtorizzazzjoni" mogħtija lil Ladbrokes. L-Istat Belġjan ippreżenta appell kontra dik is-sentenza, li ma kellha l-ebda effett sospensiv. Sabiex tikkonforma ma' din is-sentenza, il-Kummissjoni tal-Logħob iddeċidiet li tieqaf tipposponi s-sospensjoni tan-Nota tal-1 ta' Lulju 2015, li għalhekk ġiet sospiża fl-1 ta' Lulju 2017.

([22]) "*Avis de la Sous-commission concernant la réglementation souhaitée des 'paris virtuels' tant en ligne que hors ligne*".

([23]) L-estratt mir-rapport: "*Le Sous-commission conseille de prévoir une période transitoire raisonnable avant de suspendre la note compte tenu de l'approbation d'exploitation de ces jeux accordée précédemment aux agences de paris. Le terme habituel de 60 jours prévu pour les actes juridiques administratifs semble également approprié comme période de transition minimale dans ce cadre. La Sous-commission recommande donc de suspendre la note du 1er juillet 2015 en ce qui concerne l'exploitation des paris virtuels dans les agences de paris et l'approbation délivrée à Ladbrokes, à compter du 1er avril 2016 jusqu'à ce que les modifications nécessaires aient été apportées aux arrêtés royaux et protocoles techniques correspondants pour les différentes catégories d'établissements de jeux.*"

([24]) "*Nota: Beslissing van de Kansspelcommissie betreffende 'virtuele weddenschappen' (13 januari 2016)*".

([25]) "*Beslissing van de Kansspelcommissie betreffende 'virtuele weddenschappen' de dato 1 juni 2016*".

([26]) Ir-referenza tiġi mill-minuti ta' laqgħa tal-Kummissjoni tal-Logħob tat-2 ta' Jannar 2017, li jindikaw: "*Décision : La décision du 13 janvier 2016 est suspendue jusqu'au 30/06/2017 et aucune nouvelle autorisation d'exploiter ne sera mise à l'agenda: il n'y a pas d'objections.*" Dan ġie indikat ukoll fuq is-sit web tal-Kummissjoni tal-Logħob: *2.1.2017: "Note paris virtuels - Au cours de la réunion extraordinaire de la Commission des jeux de hasard d.d. 2 janvier 2017 on a décidé de prolonger la note d.d. 13/01/2016 concernant les paris virtuels jusqu'à 30/06/2017.*"

([27]) Nederlandstalige rechtbank van erste aanleg Brussel, kamer 26, AR 2017/1272/A., 1/Rocoluc 2/ European Amustement Company tegen de Belgische Staat.

(62) B'riżultat ta' dan, l-ebda operatur, inkluża Ladbrokes, ma seta' jipprovdi mhatri virtwali fil-Belġju.

(63) Minkejja dik is-sospensjoni, Ladbrokes ma waqfitx toffri mħatri virtwali fl-istabbilimenti tal-imħatri tagħha. B'riżultat ta' dan, diversi operaturi tal-logħob ressqu proċedimenti legali kontra Ladbrokes sabiex jiżguraw li ma toperax magni tal-imħatri virtwali. ([28])

(64) F'sentenza tal-19 ta' Settembru 2019, il-Kunsill tal-Istat iddeċieda li, permezz tan-Nota Qafas tal-1 ta' Lulju 2015, il-Kummissjoni tal-Logħob "ippermettiet, mingħajr ma kellha s-setgħa tagħmel dan, l-organizzazzjoni ta' [mħatri virtwali], filwaqt li l-Att tas-7 ta' Mejju 1999 ma kienx jippermetti dan." Għalhekk, il-Kunsill tal-Istat annulla t-tliet Noti ta' Qafas tat-12 ta' Jannar 2012, tas-17 ta' April 2013 u tal-1 ta' Lulju 2015 u d-deċiżjoni tranżizzjonali tat-2 ta' Jannar 2017, li skont il-Kunsill tawwlu l-effetti tan-nota tal-1 ta' Lulju 2015 u li fihom issir referenza espliċita għall-fatt li l-ebda talba għall-operat tal-imħatri virtwali ma tista' titpoġġa fuq l-aġenda tal-Kummissjoni tal-Logħob.

2.8. **Sejbiet preliminari fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ u fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari**

2.8.1. *Sejbiet preliminari fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ*

(65) Abbażi tal-informazzjoni pprovduta mill-ilmentaturi, minn Ladbrokes u mill-awtoritajiet Belġjani, fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ, il-Kummissjoni evalwat l-allegazzjonijiet dwar għajnuna possibbli lil Ladbrokes għad-dritt esklużiv allegat li joperaw servizzi ta' mħatri virtwali fil-Belġju.

(66) Id-Deċiżjoni ta' Ftuħ kienet ibbażata fuq l-informazzjoni għad-dispożizzjoni tal-Kummissjoni fil-mument tal-adozzjoni tagħha, kif ipprovduta mill-awtoritajiet Belġjani u minn partijiet terzi. Il-Kummissjoni kienet tal-fehma preliminari li l-miżura kkontestata tista' tikkostitwixxi għajnuna mill-Istat, peress li tista':

— tagħti vantaġġ lil Ladbrokes mogħti mir-riżorsi tal-Istat fil-forma ta' dritt esklużiv *de facto* li jiġu pprovduti mħatri virtwali fil-Belġju mingħajr ma tingħata kunsiderazzjoni adegwata għal dak id-dritt,

— tkun selettiva, peress li l-miżura kkontestata applikat biss għal Ladbrokes,

— tkun imputabbli lill-Belġju, peress li l-awtorizzazzjoni mogħtija lil Ladbrokes kif ukoll in-Nota Qafas li abbażi tagħha tkun ingħatat dik l-awtorizzazzjoni ġew adottati mill-Kummissjoni tal-Logħob, korp pubbliku.

— tista' tkun kapaċi tfixkel il-kompetizzjoni u taffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri, peress li l-għajnuna inkwistjoni hija għajnuna operatorja li ssaħħaħ il-pożizzjoni ta' Ladbrokes meta mqabbla mal-kompetituri tagħha u l-imħatri huwa suq liberalizzat u kompetittiv, b'diversi operaturi minbarra Ladbrokes, bħall-ilmentaturi, attivi fil-Belġju, u peress li Ladbrokes hija attiva f'diversi Stati Membri oħra.

(67) Fuq dik il-bażi, il-Kummissjoni kkonkludiet b'mod preliminari li Ladbrokes kienet tgawdi dritt esklużiv *de facto* mingħajr ma tħallas tariffa (liċenzja) speċifika sabiex tipprovdi mħatri virtwali fil-Belġju matul ċertu perjodu bejn l-10 ta' Frar 2014 (jiġifieri l-email li tagħti awtorizzazzjoni operattiva lil Ladbrokes) u l-4 ta' Mejju 2018 (jiġifieri l-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018 li jirregola l-imħatri virtwali offline u l-istabbilimenti bil-permess li joperaw).

([28]) Proċediment ippreżentat fis-7 ta' Awwissu 2017 quddiem il-Qorti Kummerċjali ta' Brussell. Fis-sentenza tagħha tat-28 ta' Marzu 2018 (A/17/03428), il-Qorti ordnat lil Ladbrokes biex iżżomm lura milli topera magni tal-imħatri virtwali mit-tielet jum wara n-notifika tas-sentenza, taħt penali ta' ħlas perjodiku ta' EUR 10 000 għal kull jum ta' dewmien.

(68) Għandu jiġi nnotat li xi wħud mill-fatti deskritti fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ inbidlu wara l-adozzjoni ta' dik id-deċiżjoni. Wara proċedimenti ppreżentati fil-livell nazzjonali mill-ilmentaturi, fis-7 ta' Mejju 2021 il-Kunsill tal-Istat Belġjan annulla b'mod retroattiv id-Digriet Reġju tal-2018 ([29]). Huwa:

— il-kundizzjonijiet għall-operat tal-logħob tal-azzard awtomatiku fuq avvenimenti sportivi virtwali stabbiliti fid-Digriet Reġju tal-2018 ma kinux kompluti. Għalhekk, billi permezz tar-reġim tranżizzjonali stabbilit mill-Artikoli 19 u 20 tad-Digriet Reġju tal-2018 ([30]), ġie permess l-operat tal-Logħob tal-Azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali filwaqt li l-kundizzjonijiet kollha għall-operat tiegħu kienu għadhom ma ġewx stabbiliti, id-Digriet Reġju tal-2018 kiser l-Artikolu 43/4, § 2, il-paragrafu 3, tal-Att dwar il-Logħob;

— l-ebda bażi ġuridika suffiċjenti ma tippermetti lir-Re jiddelega lill-Kummissjoni tal-Logħob is-setgħa li jadotta protokoll (previst fl-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018) ([31]) li jkun fih standards regolatorji, kemm jekk ikunu relatati ma' kwistjonijiet dettaljati kif ukoll jekk tekniċi. Peress li l-annullament tal-Artikolu 15 waħdu jirriżulta f'reviżjoni tad-Digriet Reġju tal-2018, billi dan iħallih fis-seħħ mingħajr il-ħtieġa tal-kundizzjonijiet operattivi kollha li r-Re iqis li huma meħtieġa, kien meħtieġ li jiġi annullat id-Digriet Reġju tal-2018 kollu.

2.8.2. *Sejbiet preliminari fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari*

(69) Wara l-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018, l-ilmentaturi u l-awtoritajiet Belġjani ppreżentaw aktar kummenti u informazzjoni deskritti fil-Kapitoli 3 u 4 hawn taħt. Fuq dik il-bażi, il-Kummissjoni adottat Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari.

(70) Il-fehma preliminari inizjali tal-Kummissjoni kienet li Ladbrokes possibbilment ibbenefikat minn dritt esklużiv *de facto* u għalhekk għajnuna mhux aktar kmieni mill-10 ta' Frar 2014 u mhux aktar tard mill-4 ta' Mejju 2018. Il-Kummissjoni emendat din il-fehma preliminari billi estendiet it-tul ta' żmien possibbli tal-miżura fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari sal-lum.

(71) Il-Kummissjoni sabet li jeħtieġ li tinvestiga jekk l-implikazzjonijiet tal-miżura tranżizzjonali inklużi fl-Artikoli 19 u 20 tad-Digriet Reġju tal-2018 tatx vantaġġ preferenzjali lil Ladbrokes, peress li kienet l-uniku operatur li setgħet tkompli tisfrutta t-terminals tal-imħatri virtwali li kienet qiegħda topera qabel l-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018, mingħajr ma jkollha għalfejn iġġib dan il-logħob f'konformità mal-protokoll li għandu jiġi adottat mill-Kummissjoni tal-Logħob skont l-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018 (il-premessa 39 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari).

(72) Għalhekk, il-konklużjoni provviżorja emendata tal-Kummissjoni kienet li Ladbrokes possibbilment kienet tgawdi dritt esklużiv *de facto* li tipprovdi mħatri virtwali fil-Belġju matul perjodu li jibda mill-10 ta' Frar 2014 l-aktar kmieni (il-premessa 49 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari).

([29]) Il-Kunsill tal-Istat Belġjan, is-sentenza Nru 250.535 tas-7 ta' Mejju 2021.

([30]) L-Artikolu 19 tad-Digriet Reġju tal-2018 jgħid "*Dans un délai de deux mois à compter de l'entrée en vigueur du présent arrêté, le titulaire de licence de classe F2 communique à la Commission des jeux de hasard le nombre d'appareils automatiques de jeux de hasard sur des évènements sportifs virtuels qu'il exploite*".
L-Artikolu 20 tad-Digriet Reġju tal-2018 jgħid "*Après l'adoption, par la Commission des jeux de hasard, du protocole visé à l'article 15, alinéa 2, le titulaire de licence de classe F2 dispose d'un délai de trois mois pour se conformer audit protocole*".
Skont il-Kunsill tal-Istat Belġjan, l-għan ta' dawn iż-żewġ dispożizzjonijiet huwa li jippermettu lid-detentur ta' liċenzja tal-klassi F2 jerġa' jibda jopera magni tal-Logħob tal-Azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali li kien qiegħed jopera hekk kif id-Digriet Reġju tal-2018 jidħol fis-seħħ, u li jkun meħtieġ biss li l-magni tal-Logħob tal-Azzard tiegħu jsiru konformi mal-protokoll (skont l-Artikolu 15) li għandu jiġi adottat mill-Kummissjoni tal-Logħob 3 xhur wara l-adozzjoni tiegħu.

([31]) L-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018 jgħid: "*Les protocoles de contrôle technique des jeux de hasard automatiques destinés à l'exploitation des établissements de jeux de hasard de classe IV et les protocoles en matière de règles de surveillance et de contrôle des jeux de hasard dans les établissements de jeux de hasard de classe IV, et les sites où des paris sont acceptés au sens de l'article 43/4, § 5, de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs, en particulier moyennant un système informatique approprié, s'appliquent aux jeux de hasard sur des évènements sportifs virtuels.*
La Commission des jeux de hasard émet un protocole concernant les spécifications techniques nécessaires pour les jeux de hasard sur des évènements sportifs virtuels.
Le protocole contient les informations suivantes : […]".

(73) Għandu jiġi nnotat li kemm fid-Deċiżjoni ta’ Ftuħ (il-premessa 60) kif ukoll fid-Deċiżjoni ta’ Ftuħ Supplimentari (il-premessa 42), il-Kummissjoni sabet li l-awtoritajiet Belġjani ma offrew l-ebda raġunijiet sabiex isostnu li l-miżura kkontestata tista’ tkun kompatibbli mas-suq intern. Il-Kummissjoni lanqas ma kellha xi indikazzjoni li dik il-miżura, jekk tikkostitwixxi għajnuna mill-Istat, tista’ titqies kompatibbli mas-suq intern.

3. KUMMENTI MINN PARTIJIET TERZI DWAR ID-DEĊIŻJONIJIET TA’ FTUĦ U TA’ FTUĦ SUPPLIMENTARI

3.1. Kummenti mill-ilmentaturi

(74) L-ilmentaturi Rocoluc c u EAC ippreżentaw il-kummenti tagħhom dwar id-Deċiżjoni ta’ Ftuħ fit-18 ta’ Novembru 2020, filwaqt li l-kumpanija oħt tagħhom The Faculty bagħtet l-ilment tagħha fit-23 ta’ Frar 2024. Is-sommarju tat-tliet ilmenti kollha kif ukoll il-kummenti u l-informazzjoni addizzjonali sussegwenti tagħhom ipprovduti fl-investigazzjoni huwa stabbilit hawn taħt.

3.1.1. *Kummenti dwar l-esklużività minn Ladbrokes*

(75) Fis-sottomissjoni tagħhom tat-18 ta’ Novembru 2020, l-ilmentaturi Rocoluc u EAC issottomettew li kemm Ladbrokes kif ukoll l-Istat Belġjan kienu qiegħdin jaġixxu sabiex jippreservaw id-dritt illegali ta’ Ladbrokes li topera mħatri virtwali u sabiex jiskoraġġixxu lil Rocoluc u EAC milli jieħdu azzjoni kontra dik is-sitwazzjoni illegali.

(76) Rocoluc u EAC isostnu li d-Digriet Reġju tal-2018 ma jippermettix lil operaturi tal-klassi IV joffru legalment imħatri virtwali fil-Belġju. Għaldaqstant, id-Digriet Reġju tal-2018 ma jistax jitqies bħala li temm l-għajnuna mill-Istat illegali. Rocoluc u EAC jipprovdu wkoll informazzjoni addizzjonali fir-rigward tal-ammont ta’ għajnuna mill-Istat illegali li l-Kummissjoni jenħtieġ li tordna lill-awtoritajiet Belġjani jirkupraw minn Ladbrokes.

(77) Fl-ilment tagħha tat-23 ta’ Frar 2024, The Faculty madankollu tindika li, għall-kuntrarju tal-ilment ippreżentat minn Rocoluc u EAC, l-ilment tagħha huwa mmirat speċifikament lejn l-għajnuna marbuta mal-offerta tal-hekk imsejjaħ logħob tal-imħatri virtwali “offline” jew “tradizzjonali” fl-uffiċċji tal-imħatri ta’ Ladbrokes. Barra minn hekk, The Faculty tinnota li bħala operatur ta’ stabbiliment tal-logħob tal-klassi III, ma tistax tkun attiva online u, għalhekk, ma ġietx affettwata b’mod negattiv mill-offerta ta’ mħatri virtwali permezz tas-sit(i) web ta’ Ladbrokes.

(78) Skont l-ilmentaturi, Ladbrokes kisbet awtorizzazzjoni *ad hoc* barra mill-qafas legali permezz ta’ żewġ każijiet ta’ email mill-Kummissjoni tal-Logħob bid-data tal-10 ta’ Frar 2014 (għall-imħatri virtwali offline fl-uffiċċji tal-imħatri ta’ Ladbrokes) u tal-5 ta’ Marzu 2015 (għall-imħatri virtwali online fuq is-sit web ta’ Ladbrokes).

(79) Fil-fehma tal-ilmentaturi, l-allegata għajnuna inkwistjoni tinvolvi riżorsi tal-Istat minħabba li l-awtorizzazzjoni *ad hoc* favur Ladbrokes kienet ingħatat mingħajr ħlas. Għalhekk, l-awtoritajiet Belġjani rrinunzjaw id-dritt tagħhom għal parti sinifikanti mid-dħul tal-Istat u taw vantaġġ ekonomiku lil Ladbrokes. Fir-rigward tal-imputabbiltà tal-allegata għajnuna, l-ilmentaturi jenfasizzaw li l-Kummissjoni tal-Logħob hija awtorità pubblika amministrattiva stabbilita fi ħdan is-Servizz Pubbliku Federali għall-Ġustizzja u għalhekk taqa’ taħt ir-responsabbiltà tal-Ministru tal-Ġustizzja.

(80) L-ilmentaturi jistqarru li d-dritt esklużiv u l-għajnuna mill-Istat allegata korrispondenti fir-rigward tal-logħob tal-imħatri virtwali offline ingħataw fl-10 ta’ Frar 2014 minħabba li n-Noti ta’ Qafas illegali tal-Kummissjoni tal-Logħob kienu mfassla speċifikament sabiex jippermettu lil Ladbrokes topera esklużivament l-imħatri virtwali. Għaldaqstant, l-iżball bażiku tal-Kummissjoni tal-Logħob ma kienx ir-rifjut li tiġi rtirata l-awtorizzazzjoni *ad hoc* ta’ Ladbrokes f’Jannar 2016 iżda l-għoti inizjali tal-awtorizzazzjoni fi Frar 2014.

(81) Barra minn hekk, fir-rigward tad-data tat-tmiem tal-għajnuna, l-ilmentaturi jenfasizzaw li wara l-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018 permezz tas-sentenza tal-Kunsill tal-Istat tal-7 ta’ Mejju 2021, id-Digriet Reġju tal-2018 għandu jitqies bħala ineżistenti u ma jistax jitqies bħala att li jippermetti l-isfruttament tal-imħatri virtwali fil-Belġju. Dan ifisser ukoll li d-data tal-4 ta’ Mejju 2018, li fiha ġie adottat id-Digriet Irjali tal-2018 annullat, ma għadhiex rilevanti biex jiġi vvalutat it-tul tal-allegata għajnuna mill-Istat mogħtija lil Ladbrokes.

(82) F'dak il-kuntest, l-ilmentaturi jargumentaw li s-sentenza tal-Kunsill tal-Istat tikkonferma li fil-fatt Ladbrokes ibbenefikat minn miżura ta' għajnuna selettiva sa mill-inqas is-7 ta' Mejju 2021 għall-imħatri virtwali offline. Fil-fehma tagħhom, il-Kunsill tal-Istat iddikjara li l-iskop uniku tal-miżura tranżizzjonali stabbilita fl-Artikolu 19 tad-Digriet Reġju tal-2018 kien li tippermetti lid-detentur tal-liċenzja F2, jiġifieri Ladbrokes, ikompli l-isfruttament tal-imħatri virtwali li kien qiegħed jopera qabel l-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018 u li ma jkollux għalfejn iġib dan il-logħob f'konformità mal-protokoll li għandu jiġi adottat mill-Kummissjoni tal-Logħob skont l-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018.

(83) Għaldaqstant, ħlief għal Ladbrokes li bbenefikat mill-miżura tranżizzjonali msemmija hawn fuq, id-Digriet Reġju tal-2018 iddikjara li ma setgħux jiġu pprovduti mħatri virtwali, qabel ma jiġi adottat il-protokoll. Għalhekk, fil-fehma tal-ilmentaturi, id-Digriet Reġju tal-2018 sempliċiment ifformalizza l-monopolju *de facto* ta' Ladbrokes. Madankollu, huma jinfurmaw li din il-pożizzjoni ma kinitx se tiġi aċċettata mill-Kunsill tal-Istat Belġjan. Il-Kunsill kien tal-fehma li l-miżura tranżizzjonali li tippermetti lil Ladbrokes toffri logħob tal-imħatri virtwali qabel ma l-imħatri virtwali finalment ġie rregolat legalment bl-adozzjoni tal-att legali, li se jistabbilixxi l-kundizzjonijiet meħtieġa tal-imħatri virtwali (fost l-oħrajn fejn jistgħu jiġu offruti), ma tkunx konformi mal-Att dwar il-Logħob.

(84) The Faculty targumenta wkoll li diversi operaturi tal-logħob ressqu b'suċċess proċedimenti kontra l-Istat Belġjan u/jew Ladbrokes. Hija ssemmi sentenza tat-28 ta' Marzu 2018 li fiha l-Qorti Kummerċjali ta' Brussell iddeċidiet favur il-federazzjoni professjonali Belġjana tas-sidien tal-pubs (*La Fédération des cafés de Belgique* ASBL) u ordnat lil Ladbrokes sabiex twaqqaf l-attivitajiet tal-imħatri virtwali offline tagħha. Skont The Faculty, din is-sentenza ġiet ikkonfermata aktar tard mill-Qorti tal-Appell permezz ta' sentenza tad-9 ta' Awwissu 2019.

3.1.2. *Kummenti dwar il-qafas applikabbli dwar l-imħatri virtwali fil-Belġju*

(85) L-ewwel, fir-rigward tal-qafas legali applikabbli, Rocoluc u EAC jenfasizzaw li l-imħatri virtwali huma logħba tal-azzard "ibrida" li tinsab fl-interferenza bejn l-imħatri u l-logħob tal-azzard awtomatiku. F'dak il-kuntest, huma jsemmu d-dikjarazzjoni tas-sottomissjoni mill-awtoritajiet Belġjani skont liema "*ma huwiex faċli li* [dan il-prodott ibridu] *jiġi kklassifikat fil-Qafas Legali eżistenti tal-Att dwar il-Logħob*".

(86) Huma jtennu li d-dritt esklużiv allegat mogħti lil Ladbrokes kien manifestament illegali skont il-liġi Belġjana peress li kien ibbażat fuq kwalifika żbaljata tal-imħatri virtwali.

(87) It-tieni, huma jargumentaw li d-dubji espressi mill-awtoritajiet Belġjani dwar il-valur legali tan-Noti ta' Qafas adottati mill-Kummissjoni tal-Logħob (il-premessa 49 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ) huma partikolarment xierqa. B'mod partikolari, huma jindikaw li fil-kuntest tal-proċedimenti li għaddejjin quddiem il-qrati nazzjonali, l-awtoritajiet Belġjani kkonfermaw b'mod inekwivoku li l-awtorizzazzjoni mogħtija lil Ladbrokes biex topera mħatri virtwali fil-Belġju ma kinitx liċenzja tal-logħob "tradizzjonali" iżda awtorizzazzjoni "*ad hoc*" u li l-imħatri virtwali huma attività "mhux irregolata mill-Att dwar il-Logħob". Fil-fehma tagħhom, din id-dikjarazzjoni tirrifjuta b'mod ċar ir-raġunament li l-awtorizzazzjoni ta' Ladbrokes biex toffri mħatri virtwali kienet ibbażata fuq is-sistema ta' referenza nazzjonali dwar l-imħatri u kienet tifforma parti minnha. Barra minn hekk, huma jenfasizzaw li d-dubji espressi mill-awtoritajiet Belġjani ma jistgħux jiġu rrikonċiljati mal-fatt li l-Kummissjoni tal-Logħob imponiet sospensjoni temporanja tal-liċenzja ta' Ladbrokes talli ma baqgħetx tipprovdi mħatri virtwali wara l-1 ta' Lulju 2017. Huma jargumentaw ukoll li f'sentenza tad-19 ta' Settembru 2019, il-Kunsill tal-Istat iddeċieda li l-Att dwar il-Logħob ma kienx jippermetti l-organizzazzjoni ta' mħatri virtwali u għalhekk annulla in-Noti ta' Qafas.

(88) It-tielet, huma jinnotaw li l-mistoqsijiet dwar il-pubbliċità tan-Noti ta' Qafas imsemmija fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ, in-noti ta' qiegħ il-paġna 5 sa 7 u l-premessa 49 diġà ġew solvuti fil-kuntest tal-proċedimenti ta' annullament kontra dawn in-Noti ta' Qafas quddiem il-Kunsill tal-Istat Belġjan. Fil-kuntest ta' dawn il-proċedimenti, Rocoluc kienet turi li n-Noti ta' Qafas inizjali bid-data tat-12 ta' Jannar 2012 u tas-17 ta' April 2013 ma ġewx ippubblikati iżda ġew ikkomunikati biss lil Rocoluc fl-14 ta' April 2017 fil-kuntest tal-proċedimenti legali kontra l-Istat Belġjan. Allegatament, il-Kummissjoni tal-Logħob ma kellhiex dubji dwar dawn is-sejbiet. Il-Kunsill tal-Istat iddeċieda, għaldaqstant, li Rocoluc setgħet testendi l-azzjoni tagħha għal dawn in-Noti ta' Qafas.

(89) Ir-raba', huma stqarrew li għalkemm id-Digriet Reġju tal-2018 ġie adottat f'tentattiv sabiex tiġi rrimedjata n-natura illegali tal-imħatri virtwali, il-Kummissjoni tal-Logħob xorta kienet għadha ma adottatx il-protokoll bir-"*rekwiżiti tekniċi meħtieġa dwar il-logħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali*" previsti fl-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018.

3.1.3. *Kummenti dwar il-proċedimenti legali nazzjonali fir-rigward tal-imħatri virtwali*

(90) F'dan il-kuntest, Rocoluc u EAC jargumentaw li għall-kuntrarju ta' dak li l-Kummissjoni tidher li qiegħda tissuġġerixxi (il-premessa 21 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ), il-proċedimenti legali nazzjonali dwar il-legalità tan-Noti ta' Qafas ma kinux marbuta mas-sospensjoni effettiva tan-Noti ta' Qafas u tal-awtorizzazzjoni *ad hoc* ta' Ladbrokes sabiex topera mħatri virtwali fl-1 ta' Lulju 2017. Huma jinfurmaw ukoll dwar it-talba għad-danni ta' Stanleybet ippreżentata kontra l-Istat Belġjan fl-14 ta' Diċembru 2016, fejn sussegwentement il-Qorti ordnat lill-Istat Belġjan sabiex jikkumpensa lil Stanleybet għad-danni mġarrba.

(91) L-ilmentaturi infurmaw ukoll lis-servizzi tal-Kummissjoni li fit-28 ta' Marzu 2017, Rocoluc u EAC ressqu wkoll talbiet għad-danni kontra l-awtoritajiet Belġjani. Il-proċedimenti jkunu għadhom pendenti minħabba l-ammont ta' każijiet pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell ta' Brussell.

(92) Barra minn hekk, huma jispjegaw li l-appell imressaq minn Ladbrokes kontra l-ordni ta' waqfien u ebda tkomplija tal-15 ta' Frar 2018 għadu pendenti quddiem il-Qorti tal-Appell ta' Brussell. Madankollu, il-Qorti tal-Appell ta' Brussell tat sentenza dwar l-appell ta' Ladbrokes kontra d-deċiżjoni tal-Qorti Kummerċjali ta' Brussell tat-28 ta' Marzu 2018. Fis-sentenza tagħha tad-9 ta' Awwissu 2019, il-Qorti tal-Appell ċaħdet l-appell ta' Ladbrokes u kkonfermat l-ordni preċedenti maħruġa kontra Ladbrokes sabiex twaqqaf l-attivitajiet tal-imħatri virtwali. Madankollu, Rocoluc u EAC ġew infurmati li l-Fédération des Cafés de Belgique ASBL ([32]) (minn hawn 'il quddiem, "FedCaf") u l-awtoritajiet Belġjani kienu se jikkonkludu ftehim li bih dawn tal-aħħar joqogħdu lura milli jieħdu azzjoni ulterjuri kontra Ladbrokes.

(93) Finalment, Rocoluc ittenni l-pożizzjoni tagħha li d-Digriet Reġju tal-2018 jinjora n-natura ibrida tal-imħatri virtwali u li d-dispożizzjoni tranżizzjonali stabbilita fl-Artikolu 19 tad-Digriet Reġju tal-2018 tippremja lil Ladbrokes b'mod illegali talli ma waqqfitx l-isfruttament illegali tal-imħatri virtwali fiż-żmien dovut u tiggarantixxi li Ladbrokes tista' tibbenefika aktar mill-awtorizzazzjoni *ad hoc* tagħha.

3.1.4. *Kummenti dwar id-durata tal-allegata għajnuna mill-Istat lil Ladbrokes*

(94) Rocoluc u EAC iqisu li d-dritt esklużiv u l-għajnuna mill-Istat allegata korrispondenti mogħtija lil Ladbrokes ngħataw fl-10 ta' Frar 2014. Huma jfakkru li, mill-bidu nett, in-Noti ta' Qafas, li huma jqisu bħala illegali, kienu mfassla sabiex jippermettu lil Ladbrokes topera esklużivament l-imħatri virtwali fil-Belġju. In-Noti ta' Qafas tal-2012 u l-2013 ġew adottati wara talba minn Ladbrokes u ma ġewx ippubblikati. Kien biss bit-tħabbira f'Settembru 2015 fir-rigward tal-istabbiliment ta' sottokummissjoni speċjali li operaturi oħra tal-logħob ġew infurmati dwar il-Qafas illegali għall-imħatri virtwali.

(95) Fil-fehma tal-ilmentaturi, ladarba l-operaturi l-oħra ġew infurmati dwar il-possibbiltajiet li joffru l-imħatri virtwali, il-Kummissjoni tal-Logħob ċaħdet lil operaturi oħrajn milli joperaw l-imħatri virtwali. B'mod partikolari, skont l-ilmentaturi, it-talba ta' Stanleybet għall-awtorizzazzjoni sottomessa fit-28 ta' Ottubru 2015 baqgħet mhux imwieġba, filwaqt li fl-10 ta' Frar 2014 u fil-5 ta' Marzu 2015, Ladbrokes kienet irċeviet konferma sabiex tipprovdi l-imħatri virtwali tradizzjonali u online f'inqas minn jum wieħed. Huma jsostnu li ma hemm l-ebda ġustifikazzjoni oġġettiva għal dan it-trattament differenti.

(96) B'risposta għas-sejba tal-Kummissjoni li d-dritt esklużiv intemm fl-4 ta' Mejju 2018, sal-aktar tard, jew fl-1 ta' Lulju 2017, sal-aktar kmieni (il-premessa 55 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ), Rocoluc u EAC iqisu li d-data tal-4 ta' Mejju 2018 (jiġifieri d-data tal-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018) ma temmitx it-trattament preferenzjali ta' Ladbrokes u għalhekk ma tistax titqies bħala d-data li fiha Ladbrokes ma kinitx se tibqa' tibbenefika minn għajnuna mill-Istat illegali.

([32]) FedCaf Belgium hija organizzazzjoni mingħajr skop ta' qligħ, li ġiet stabbilita fl-1 ta' Ġunju 2011. FedCaf Belgium hija organizzazzjoni li tiddefendi l-interessi tas-sidien tal-ħwienet tal-kafè fil-Belġju. Ara: http://www.fedcaf.be.

(97) Barra minn hekk, huma jtennu li l-Kummissjoni tal-Logħob ma adottatx il-protokoll ipprovdut fl-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018 b'"*ir-rekwiżiti tekniċi meħtieġa dwar il-logħob tal-azzard fuq avvenimenti sportivi virtwali*", li jfisser li kwalunkwe operazzjoni ta' mħatri virtwali kellha titqies bħala illegali sa dak iż-żmien. Fin-nuqqas ta' kriterji ġenerali, ċari u trasparenti, l-awtoritajiet Belġjani neċessarjament ikollhom marġni wiesa' ta' diskrezzjoni meta jawtorizzaw u jikkontrollaw l-imħatri virtwali fil-Belġju. B'riżultat ta' dan, anke jekk Ladbrokes bħalissa ma għadhiex l-uniku operatur li joffri mħatri virtwali fil-Belġju, it-tolleranza tal-Istat Belġjan lejn servizzi ta' mħatri virtwali offruti minn operatur wieħed (jew aktar) xorta tikkostitwixxi għajnuna mill-Istat selettiva mogħtija lil dak l-operatur jew dawk l-operaturi.

3.1.5. *Kummenti dwar l-ammont tal-għajnuna*

(98) Rocoluc u EAC iqisu li l-Kummissjoni tkun f'pożizzjoni li tidentifika eżattament l-ammont ta' għajnuna li rċeviet Ladbrokes u għalhekk jistiednu lill-Kummissjoni tiddetermina hija stess l-ammont tal-għajnuna u l-imgħax li għandu jiġi rkuprat mill-awtoritajiet Belġjani.

(99) L-ilmentaturi jipprovdu tabella bi stimi dwar l-għajnuna li allegatament iċeviet Ladbrokes abbażi tad-dħul gross mil-logħob tal-2017 fl-uffiċċji tal-imħatri ta' Ladbrokes. L-ilmentaturi jargumentaw li tista' ssir referenza għall-kunsiderazzjoni mħallsa mil-Lotterija Nazzjonali bi skambju għad-dritt esklużiv li jiġi operat logħob tal-lotterija.

3.1.6. *Kummenti dwar l-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018 fl-2021*

(100) Wara l-adozzjoni tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ, fis-26 ta' Mejju 2021 il-Kummissjoni rċeviet aktar sottomissjonijiet mill-ilmentaturi, u infurmat lill-Kummissjoni li fis-7 ta' Mejju 2021 id-Digriet Reġju tal-2018 ġie annullat b'mod retroattiv (li jfisser li għandu jitqies bħala ineżistenti) u ma jistax jitqies bħala li temm l-allegata għajnuna mogħtija lil Ladbrokes.

(101) Fir-rigward tat-tul ta' żmien tal-allegata għajnuna, l-ilmentaturi jqisu li, wara s-sentenza tal-Kunsill tal-Istat tas-7 ta' Mejju 2021, id-Digriet Reġju tal-2018 jitqies bħala ineżistenti fil-liġi Belġjana u għalhekk ma jistax jitqies bħala att li jippermetti l-isfruttament tal-imħatri virtwali fil-Belġju. Dan ifisser ukoll li d-data tal-4 ta' Mejju 2018, li fiha ġie adottat id-Digriet Irjali tal-2018 annullat, ma għadhiex rilevanti biex jiġi vvalutat it-tul tal-allegata għajnuna mill-Istat mogħtija lil Ladbrokes.

(102) Barra minn hekk, l-ilmentaturi stqarrew li s-sentenza msemmija hawn fuq tal-Kunsill tal-Istat tikkonferma li Ladbrokes ibbenefikat minn miżura ta' għajnuna selettiva sa mill-inqas is-7 ta' Mejju 2021. Fil-fehma tagħhom, l-awtoritajiet Belġjani xorta waħda jittolleraw l-attivitajiet ta' mħatri virtwali ta' Ladbrokes waqt li dawk l-attivitajiet ikunu illegali skont il-liġi Belġjana.

(103) L-ilmentaturi jqisu li s-sentenza tal-Kunsill tal-Istat tas-7 ta' Mejju 2021 kienet tikkonferma li l-iskop uniku tal-miżura tranżizzjonali stabbilita fl-Artikolu 19 tad-Digriet Reġju tal-2018 kien li tippermetti "d-detentur tal-liċenzja F2" ([33]), jiġifieri Ladbrokes, terġa' jibda l-isfruttament tat-terminals tal-imħatri virtwali li kienet qiegħda topera qabel l-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018 u li ma jkollhiex għalfejn iġġib dan il-logħob f'konformità mal-protokoll li għandu jiġi adottat mill-Kummissjoni skont l-Artikolu 15 tad-Digriet Reġju tal-2018.

3.1.7. *L-argumenti tal-ilmentaturi għal estensjoni tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ*

(104) Fil-laqgħa li saret mas-servizzi tal-Kummissjoni fit-23 ta' Frar 2023, l-ilmentaturi EAC u Rocoluc tennew it-talba għal deċiżjoni korrettiva ta' ftuħ li testendi d-durata tal-għajnuna allegata. B'mod partikolari, huma affermaw li l-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018 jikkostitwixxi bidla sostanzjali. Għaldaqstant, il-perjodu investigat rilevanti għandu jiġi estiż: (i) sas-7 ta' Mejju 2021 għall-imħatri virtwali offline, peress li l-ebda operatur ma jitħalla jopera u lanqas fil-fatt ma jopera mħatri virtwali offline wara din id-data, u (ii) b'mod indefinit għall-imħatri virtwali online, minħabba li minkejja li bħalissa ma għandhiex permess, Ladbrokes għadha qiegħda toffri l-imħatri virtwali online.

([33]) L-ilmentaturi jqisu li bl-użu ta' mezz uniku Ladbrokes kienet l-unika destinatarja tal-miżura tranżizzjonali.

(105) Skont l-ilmentaturi, l-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018, li jirregola biss l-imħatri virtwali offline, għandu jitqies bħala li għandu l-istess implikazzjonijiet għall-imħatri virtwali online. Madankollu, minkejja l-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018, Ladbrokes kienet għadha qiegħda toffri l-imħatri virtwali online.

(106) Fit-23 ta' Frar 2024, il-Kummissjoni rċeviet sottomissjoni minn The Faculty, li għandha klassi III b'liċenzja C. Is-sottomissjoni tikkonċerna l-istess miżura kkontestata iżda hija esklużivament relatata mal-allegata għajnuna marbuta mal-offerta tal-imħatri virtwali offline fl-uffiċċji tal-imħatri ta' Ladbrokes. Fil-fatt, The Faculty argumentat li bħala operatur ta' stabbiliment tal-logħob tal-klassi III, ma tistax tkun attiva online u, għalhekk, ma ġietx affettwata b'mod negattiv mill-offerta ta' imħatri virtwali permezz tas-sit(i) web ta' Ladbrokes.

3.1.8. *Kummenti dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari*

(107) Bħala kumment preliminari, Rocoluc u EAC jindikaw żball materjali fil-premessi 8 u 24 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari tal-Kummissjoni, li jiddikjaraw b'mod żbaljat li l-ilmentaturi u l-Kummissjoni kienu se jiltaqgħu fit-23 ta' Frar 2023 minflok fis-16 ta' Frar 2023.

(108) It-tieni, fir-rigward tad-definizzjoni tal-imħatri virtwali, Rocoluc u EAC jirreferu għall-ilment tagħhom tal-1 ta' Marzu 2019 fejn spjegaw li l-imħatri virtwali jikkonċernaw prodott "ibridu" li jseħħ fl-interfaċċja bejn l-imħatri reali u l-logħob tal-azzard awtomatiku. Għalkemm l-awtoritajiet Belġjani kienu jikkonfermaw b'mod espliċitu li l-imħatri virtwali huma tabilħaqq prodott ibridu, fil-fatt dejjem kienu jirrifjutaw in-natura ibrida tal-imħatri virtwali.

(109) Skont l-ilmentaturi, fil-kuntest tan-Noti ta' Qafas tal-Kummissjoni tal-Logħob, l-imħatri virtwali ġew assimilati b'mod żbaljat ma' mħatri reali, filwaqt li fid-Digriet Reġju tal-2018 dawn kienu kkwalifikati (mill-ġdid) bħala logħba tal-azzard awtomatika.

(110) It-tielet, Rocoluc u EAC tennew il-kummenti tagħhom fir-rigward tal-evalwazzjoni tat-tul ta' żmien tal-għajnuna mill-Istat illegali mogħtija lil Ladbrokes billi għamlu referenza għas-sottomissjoni tagħhom tat-18 ta' Novembru 2020.

(111) F'dan il-kuntest, Rocoluc u EAC enfasizzaw li l-"inċertezza" allegata fir-rigward tal-qafas legali applikabbli għall-imħatri virtwali hija xprunata biss mill-Istat Belġjan (ara l-premessi 58-60).

(112) Fir-rigward tal-imħatri virtwali online, Rocoluc u EAC jfakkru li, skont l-Artikolu 43/8 tal-Att dwar il-Logħob, l-hekk imsejħa liċenzji supplimentari A+, B+ jew F1+ għal-logħob tal-azzard online jistgħu jingħataw biss għall-operat tal-logħob tal-istess natura bħal dawk offruti fid-dinja reali. Huma jargumentaw li fid-dawl ta' din id-dispożizzjoni, l-Istat Belġjan preċedentement sostna li l-awtorizzazzjoni *ad hoc* ta' Ladbrokes għall-imħatri virtwali online kienet marbuta mal-awtorizzazzjoni tagħha għall-imħatri virtwali offline. Għaldaqstant, inkwantu Ladbrokes kienet se tkun l-uniku operatur li kiseb awtorizzazzjoni *ad hoc* għall-operat tal-imħatri virtwali fl-uffiċċji tal-imħatri tiegħu mill-awtoritajiet Belġjani, kienet se tkun ukoll l-uniku operatur li seta' jipprovdi mħatri virtwali online u l-uniku operatur li fil-fatt irċieva awtorizzazzjoni *ad hoc* illegali għall-imħatri virtwali online permezz ta' email tal-5 ta' Marzu 2015. Dan it-trattament preferenzjali kien se jippersisti b'mod loġiku skont id-Digriet Reġju tal-2018. Wara, minkejja l-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018, Ladbrokes għadha qiegħda toffri mħatri virtwali online. Konsegwentement, Ladbrokes xorta waħda kienet se tibbenefika minn għajnuna mill-Istat illegali fir-rigward tal-imħatri virtwali online.

3.2. **Kummenti minn Ladbrokes**

(113) Fis-sottomissjoni tagħha tat-18 ta' Diċembru 2020, Ladbrokes tipprovdi kummenti dwar id-Deċiżjoni ta' Ftuħ. Fis-sottomissjonijiet addizzjonali tat-22 ta' Novembru 2024, tad-9 ta' Diċembru 2024 u tal-21 ta' Jannar 2025, hija pprovdiet aktar kummenti.

3.2.1. *Kummenti dwar l-ilmentaturi li ma għandhomx l-istatus ta' partijiet interessati*

(114) Ladbrokes tirrapporta li l-Kunsill tal-Istat, permezz tas-sentenza tal-25 ta' Ġunju 2024 ([34]) iddikjara l-liċenzji ta' Rocoluc, jiġifieri l-liċenzji B3892 (offline) u B3892 + (online), bħala illegali. Fil-fehma tagħha, il-Kunsill tal-Istat seta' jannulla biss il-liċenzji msemmija hawn fuq b'effett retroattiv.

(115) Għalhekk, skont Ladbrokes, Rocoluc ma għadx għandha interess fil-proċedimenti preżenti, peress li ma hijiex u ma tistax tkun attiva fis-settur tal-logħob skont il-liġi Belġjana. Għalhekk, Rocoluc ma setgħetx titqies bħala ilmentatur attiv fis-settur tal-logħob, jew mill-inqas bħala kompetitur leġittimu ta' Ladbrokes. Għalhekk ma tkunx "parti interessata" skont it-tifsira tal-Artikolu 24(2) tar-Regolament tal-Kunsill (UE) 2015/1589 ([35]).

3.2.2. *Kummenti dwar il-liċenzji miżmuma minn Ladbrokes*

(116) Ladbrokes tenfasizza li kellha u għad għandha l-klassijiet kollha meħtieġa ta' liċenzji mogħtija mill-Kummissjoni tal-Logħob, jiġifieri l-liċenzji F1, F1+ u diversi liċenzji tal-klassi F2, li jippermettulha taċċetta l-imħatri u torganizza u toffri l-imħatri fil-Belġju, kemm online kif ukoll offline. Barra minn hekk, Ladbrokes tinforma li f'dak iż-żmien kien hemm 35 detentur ta' liċenzji F1 fil-Belġju.

3.2.3. *Kummenti dwar il-qafas legali tal-imħatri virtwali fil-Belġju*

(117) Fir-rigward tal-imħatri virtwali online, fil-fehma ta' Ladbrokes, notifika lill-Kummissjoni tal-Logħob mid-detentur tal-liċenzja tal-klassi F1+ kienet biżżejjed. Ladbrokes tiddikjara li dan jispjega għaliex fi Frar 2014, uffiċjal tal-Kummissjoni tal-Logħob mingħajr ebda setgħa ta' rappreżentanza kkonferma permezz ta' email qasira li Ladbrokes setgħet tibda l-imħatri offline fuq avvenimenti virtwali u talab għal aktar rapportar dwar l-attività.

(118) Ladbrokes tiddikjara wkoll li għall-istess raġuni fil-5 ta' Marzu 2015, għal darba oħra uffiċjal tal-Kummissjoni tal-Logħob mingħajr ebda setgħa ta' rappreżentanza kkonferma lil Ladbrokes, permezz ta' email qasira, li setgħet toffri mħatri virtwali online permezz tas-sit web tagħha.

(119) Ladbrokes tistqarr li l-Kummissjoni tal-Logħob ma tkunx kompetenti sabiex tbiddel ir-regolament applikabbli permezz ta' Digriet Reġju, li jista' jiġi propost u kontroffirmat biss mill-Ministru kompetenti.

(120) Ladbrokes spjegat li fl-1 ta' Ġunju 2016, il-Kummissjoni tal-Logħob biddlet il-pożizzjoni tagħha. Il-Kummissjoni tal-Logħob (i) ikkonfermat li d-detenturi ta' liċenzja tal-klassi F1 jistgħu jippreżentaw applikazzjoni ġdida sabiex joffru l-imħatri virtwali, suġġett għall-kundizzjonijiet stabbiliti fin-Nota preċedenti tal-1 ta' Lulju 2015; (ii) iddeċidiet li tissospendi n-Nota ta' Qafas tal-1 ta' Lulju 2015 u l-approvazzjonijiet mogħtija mid-dħul fis-seħħ tad-Digriet Reġju tal-2018, u (iii) sakemm dan id-dħul fis-seħħ kien mistenni fl-1 ta' Jannar 2017, iddeċidiet li tipposponi d-data tas-sospensjoni tan-Nota msemmija sal-1 ta' Jannar 2017.

(121) Fit-2 ta' Jannar 2017, il-Kummissjoni tal-Logħob ipposponiet mill-ġdid id-dħul fis-seħħ tas-sospensjoni tan-Nota tal-1 ta' Lulju 2015, din id-darba sat-30 ta' Ġunju 2017.

(122) Il-Kummissjoni tal-Logħob iddeċidiet ukoll li "*l-ebda awtorizzazzjoni ġdida biex topera ma titqiegħed fuq l-aġenda*". Ladbrokes tinforma li fis-27 ta' Lulju 2018, il-Kummissjoni tal-Logħob issanzjonat lil Ladbrokes b'deċiżjoni, li ssospendiet il-liċenzja FA116428 ta' Ladbrokes u l-liċenzja FA + 116428 għal perjodu ta' jum, fit-3 ta' Settembru 2018.

(123) Ladbrokes issostni wkoll li l-kwistjoni tal-legalità tal-operat tal-imħatri virtwali bħala "mħatri" tibqa' miftuħa. Fil-fehma tagħha, l-argument li fil-fatt ikunu "mħatri", li l-isfruttament tagħhom huwa kopert mil-liċenzji F1, F2 u F1 +, iżomm il-merti kollha tiegħu. Iżda xorta tibqa' pendenti l-mistoqsija quddiem il-qorti nazzjonali, li għadha ma ddeċiditx dwar il-kwistjoni.

([34]) Is-sentenza Nru 260.246.

([35]) Ir-Regolament tal-Kunsill (UE) 2015/1589 tat-13 ta' Lulju 2015 li jistabblixxi regoli dettaljati għall-applikazzjoni tal-Artikolu 108 tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea (ĠU L 248, 24.9.2015, p. 9, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2015/1589/oj).

3.2.4. *Kummenti dwar in-nuqqas ta' "awtorizzazzjoni" b'liċenzji validi meħtieġa għall-operat tal-imħatri virtwali*

(124) Bħala osservazzjoni preliminari, Ladbrokes tirreferi għad-Deċiżjoni ta' Ftuħ li fiha l-Kummissjoni tiddikjara li "l-eżerċizzju tad-dritt esklużiv *de facto* ta' Ladbrokes kien beda: "*mhux aktar kmieni mill-10 ta' Frar 2014, id-data li fiha l-Kummissjoni Belġjana tal-Logħob tal-Azzard (...) tat lil Ladbrokes, permezz ta' email, id-dritt li topera l-imħatri virtwali offline* (il-premessa 53 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ) (...)".

(125) Ladbrokes targumenta li din is-sentenza hija fattwalment skorretta, f'żewġ aspetti. L-ewwel, il-Kummissjoni tal-Logħob ma tat lil Ladbrokes l-ebda dritt. Hija kkonfermat biss li l-liċenzji li diġà kienu miżmuma minn Ladbrokes ippermettew l-isfruttament tal-imħatri virtwali. It-tieni, il-messaġġ bl-email tal-Kummissjoni tal-Logħob fl-10 ta' Frar 2014 ma jirreferix għall-esklużività. Filwaqt li Ladbrokes, bħala d-detentur tal-liċenzji F1, F1+ u F2, kellha l-possibbiltà li toffri mħatri virtwali, l-istess japplika għad-detenturi l-oħra ta' dawn il-liċenzji validi. Il-fatt li l-ebda detentur ta' liċenzja F1 ieħor ma talab lill-Kummissjoni tal-Logħob biex jopera mħatri virtwali ma jipprevedix drittijiet esklużivi għal Ladbrokes.

(126) Barra minn hekk, Ladbrokes tinnota li l-Kummissjoni tal-Logħob hija awtorizzata biss li tipprovdi klassijiet speċifiċi ta' liċenzji għall-operat tal-logħob tal-azzard / imħatri f'konformità mal-Att dwar il-Logħob. Il-Kummissjoni tal-Logħob ma hijiex permessa mill-Att dwar il-Logħob li tippromulga gwida b'effett vinkolanti ta' applikazzjoni ġenerali. Ladbrokes spjegat li hija talbet gwida mill-Kummissjoni tal-Logħob dwar attività ġdida ppjanata, l-imħatri fuq avvenimenti virtwali, sa mill-2011, peress li din hija prattika tajba f'industrija rregolata.

(127) Peress li l-imħatri virtwali tqiesu bħala mħatri u l-obbligi legali u regolatorji kollha applikabbli għall-imħatri huma ddikjarati applikabbli għall-imħatri virtwali, ma kellha tiġi pprovduta l-ebda liċenzja jew awtorizzazzjoni speċifika għall-isfruttament tagħhom. L-isfruttament tal-imħatri virtwali kien diġà kopert mil-liċenzji F1, F2 u F1 +. Għalhekk, il-Kummissjoni tal-Logħob ma tatx lil Ladbrokes liċenzja għall-imħatri virtwali.

(128) L-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob fl-10 ta' Frar 2014 u fil-5 ta' Marzu 2015, kienet konferma li Ladbrokes setgħet topera minħabba li kellha l-liċenzji rilevanti. Fi kwalunkwe każ, din l-email, mibgħuta minn uffiċjal tal-Kummissjoni tal-Logħob mingħajr ebda setgħa ta' rappreżentanza, ma setgħetx titqies bħala awtorizzazzjoni formali peress li la hija prevista fil-qafas tal-Att dwar il-Logħob, u lanqas ma għandha xi bażi ġuridika oħra. Bħala massimu, tista' titqies bħala sempliċi rikonoxximent mill-Kummissjoni tal-Logħob li l-attività prevista kienet fl-ambitu tal-liċenzja F1 diġà miżmuma minn Ladbrokes u għalhekk kienet legali.

3.2.5. *Kummenti dwar in-nuqqas ta' intenzjoni li tingħata esklużività lil Ladbrokes*

(129) Ladbrokes tistqarr li permezz ta' email ta' konferma msemmija hawn fuq, il-Kummissjoni tal-Logħob ma kellha l-ebda intenzjoni li tagħti lil Ladbrokes esklużività ta' kwalunkwe tip. Fil-fehma tagħha, l-esklużività tmur kontra l-għan tal-politika tal-awtoritajiet Belġjani ta' "direzzjonar". Bl-eċċezzjoni ta' *Loterie Nationale* (kumpanija taħt is-sjieda sħiħa tal-Istat Belġjan), l-awtoritajiet Belġjani jagħmlu hilithom sabiex jissodisfaw id-domanda tal-klijenti billi jkollhom għadd kbir ta' operaturi rregolati li jikkompetu għal dik id-domanda. Barra minn hekk, Ladbrokes tirreferi għan-Noti ta' Qafas tal-Kummissjoni tal-Logħob li jikkonfermaw il-legalità tal-imħatri fuq avvenimenti virtwali għal kull detentur ta' liċenzja F1 bid-data tat-12 ta' Jannar 2012, is-17 ta' April 2013 u l-1 ta' Lulju 2015. Dawn l-operaturi kollha setgħu bdew attività ta' mħatri virtwali, l-ebda wieħed minnhom ma għamel hekk dak iż-żmien, preżumibbilment minħabba d-daqs tal-investimenti u r-riskju tan-negozju.

(130) Barra minn hekk, mit-13 ta' Jannar 2016 (id-data tad-deċiżjoni li tiġi sospiża n-Nota ta' Qafas tal-1 ta' Lulju 2015), l-"awtorizzazzjoni" ta' Ladbrokes ġiet sospiża. Għaldaqstant, Ladbrokes kellha effettivament tieqaf toffri l-imħatri virtwali mill-1 ta' Ġunju 2016, liema data aktar tard ġiet modifikata għat-30 ta' Ġunju 2017. Ladbrokes targumenta f'dak il-kuntest li kellha topera taħt l-inċertezza li jkollha tieqaf fi kwalunkwe ħin. Għalhekk, ma setax ikun hemm konferma aktar ċara li Ladbrokes ma ngħatat l-ebda esklużività.

(131) Ladbrokes indikat li fl-2015 u fl-2016, żewġ kompetituri, jiġifieri Stanleybet u Sagevas, għażlu li jitolbu "awtorizzazzjoni" bħal din, jiġifieri ħabbru li kienu se joffru l-imħatri virtwali. Skont Ladbrokes, it-talba ppreżentata minn Stanleybet tqieset bħala mhux kompluta mill-Kummissjoni tal-Logħob. Fir-rigward ta' Sagevas, hija għamlitha pubblika li hija kienet se topera l-imħatri virtwali mingħajr "awtorizzazzjoni" mill-Kummissjoni tal-Logħob bl-għarfien li ma jkun hemm l-ebda kontroll. Fil-fehma ta' Ladbrokes, il-Kummissjoni tal-Logħob irrapportat b'mod espliċitu din id-dikjarazzjoni fin-nota tagħha tat-2 ta' Jannar 2017, mingħajr ma ħabbret li ma kien se jkun hemm l-ebda azzjoni ta' infurzar. Is-sempliċi fatt li dawn it-talbiet ġew ippreżentati juri li d-detenturi kollha ta' liċenzji tal-klassi F1 fehmu bis-sħiħ li l-operat tal-imħatri virtwali kien miftuħ għad-detenturi kollha ta' liċenzji tal-klassi F1 u li l-ebda operatur ma kkunsidra li Ladbrokes ingħatat drittijiet esklużivi.

(132) Barra minn hekk, Tiercé Ladbrokes SA, sussidjarja ta' Entain fil-Belġju, kif inhi Ladbrokes, bdiet toffri wkoll l-imħatri virtwali fil-ħwienet tal-imħatri li kienet topera fl-istess ħin bħal Ladbrokes. Tiercé Ladbrokes ma rċeviet l-ebda "awtorizzazzjoni" mill-Kummissjoni tal-Logħob. Tiercé Ladbrokes hija entità legali differenti u minħabba l-formalità li tikkaratterizza r-regolament speċifiku għas-settur (jekk tingħata "awtorizzazzjoni" jew liċenzja, dejjem tkun lil entità legali speċifika), dan il-fatt juri wkoll li Ladbrokes ma ngħatat l-ebda esklużività.

(133) Ladbrokes tkompli tiċċara li għall-kuntrarju tas-sejbiet preliminari tal-Kummissjoni (il-premessa 54 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ), kien biss f'Jannar 2017 li l-Kummissjoni tal-Logħob reġġħet lura l-politika tagħha u ddeċidiet li ma tagħti l-ebda "awtorizzazzjoni" ġdida, peress li l-gvern kien qiegħed iħejji Digriet Reġju li jistabbilixxi l-kundizzjonijiet li jirregolaw l-imħatri virtwali.

(134) Ladbrokes issostni li minn perspettiva legali, id-deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-Logħob li twaqqaf l-għoti ta' "awtorizzazzjonijiet" għall-imħatri virtwali ma kellha l-ebda konsegwenza legali. Jiġifieri, l-"awtorizzazzjonijiet" li l-Kummissjoni tal-Logħob issospendiet kienu previsti biss mill-Kummissjoni tal-Logħob bħala gwida interpretattiva, iżda ma kellhom l-ebda valur vinkolanti, peress li fi kwalunkwe każ il-Kummissjoni tal-Logħob ma tistax tadotta regoli obbligatorji u infurzabbli ta' applikazzjoni ġenerali.

(135) Għalhekk, minkejja din il-bidla fil-politika, id-detenturi ta' liċenzji tal-klassi F1 setgħu pproponew imħatri virtwali lill-klijenti tagħhom taħt l-ambitu ta' dawn il-liċenzji. Huma setgħu għelbu sfidi legali possibbli bl-argument li kienu intitolati li jipproponu l-imħatri fuq avvenimenti virtwali, kif kienet il-fehma tal-Kummissjoni tal-Logħob stess sal-2016, bis-sempliċi kombinament tal-liċenzja eżistenti tagħhom u l-Artikolu 4 tal-Att dwar il-Logħob. Dan huwa eżattament dak li għamlet Ladbrokes mill-1 ta' Lulju 2017. Hija segwiet l-operat tal-imħatri virtwali taħt il-benefiċċju tal-liċenzji F tagħha biss. Sagevas iddikjarat fl-2016-2017 kienet topera wkoll imħatri virtwali mingħajr l-ebda awtorizzazzjoni mill-Kummissjoni tal-Logħob. Ir-raġuni eżatta għaliex ma għamlitx dan finalment ma hijiex magħrufa għal Ladbrokes.

(136) Hawnhekk għal darba oħra, il-fatt li l-kompetituri ma bdewx operazzjonijiet ta' mħatri virtwali wara Jannar 2017 huwa konsegwenza:

— tad-deċiżjoni tal-Kummissjoni tal-Logħob li ma tevalwa l-ebda applikazzjoni ġdida għal "awtorizzazzjoni", sakemm jiġi adottat id-Digriet Reġju tal-2018 (li kulħadd ħaseb li kien imminenti, iżda fl-aħħar mill-aħħar kien żbaljat), u,

— tad-deċiżjoni ta' dawn iż-żewġ operaturi li ma jikkontestawx din il-bidla fil-politika jew li joperaw l-attività taħt il-benefiċċju tal-liċenzja tagħhom biss.

3.2.6. *Evidenza dwar il-kompetizzjoni fis-suq tal-imħatri virtwali*

(137) Ladbrokes issostni li effettivament iffaċċjat kompetizzjoni. Hija pprovdiet informazzjoni, miġbura minn sottomissjonijiet bil-miktub u tfittxijiet fuq il-web, fir-rigward tas-servizzi tal-imħatri virtwali.

(a) Imħatri virtwali online

(138) Ladbrokes issostni li l-attività online tirrappreżenta kompetizzjoni sinifikanti għall-attività ta' Ladbrokes offline, rikonoxxuta mill-Kummissjoni fid-Deċiżjoni tagħha għal-Logħob tal-Azzard online fl-Att Daniż dwar id-Dazji fuq il-Logħob tal-Azzard ([36]) li fih il-Kummissjoni kkonkludiet li "*l-każinòs online u tradizzjonali għandhom jitqiesu bħala legalment u fattwalment paragunabbli. Peress li kemm il-logħob online kif ukoll dak tradizzjonali joħloq l-istess riskji, il-miżura nnotifikata tindirizza kemm il-logħob online kif ukoll dak tradizzjonali*".

([36]) Id-Deċiżjoni tal-Kummissjoni 2012/140/UE tal-20 ta' Settembru 2011 dwar il-miżura C 35/10 (ex N 302/10) li d-Danimarka qed tippjana biex timplimenta fil-forma ta' dazji fuq il-logħob tal-azzard onlajn fl-Att Daniż dwar id-Dazji fuq il-Logħob tal-Azzard (ĠU L 68, 7.3.2012, p. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2012/140(1)/oj).

(139) Ladbrokes tissottometti evidenza fattwali dwar l-eżistenza ta’ diversi operaturi li joffru mħatri virtwali online. B’mod partikolari, is-sottomissjoni tagħha tinkludi ritratti tal-iskrin tas-siti web operati minn diversi operaturi tal-imħatri fil-Belġju. Kien hemm offerta mill-operatur BetFirst.be, li pprovda tipi differenti ta’ mħatri virtwali għal avvenimenti bħal avvenimenti sportivi u avvenimenti oħra f’Diċembru 2014. Evidenza oħra turi r-ritratti tal-iskrin tal-offerta online għal avvenimenti ta’ mħatri virtwali ta’ diversi operaturi oħra:

— is-sit web Circus ([37]) offra “Avvenimenti Sportivi Virtwali”, b’indikazzjoni ċara ta’ mħatri virtwali taħt “imħatri fuq l-isport”, bħala kontroparti ċara ta’ “mħatri diretti”.

— is-sit web Golden Vegas ([38]) offra l-imħatri virtwali.

— is-sit web Bingoal! ([39]) offra wkoll “virtueel” bl-Olandiż fil-forma ta’ “futbol virtwali”, “tiġrijiet taż-żwiemel virtwali”, “tenis virtwali” u “tlielaq virtwali tal-klieb”.

— is-sit web 36win ([40]) offra “virtwali”.

(b) Imħatri virtwali offline

(140) Ladbrokes tipprovdi kopji ta’ diversi biljetti għall-imħatri fuq sports virtwali mixtrija għal ammonti differenti u li kisbu ammonti differenti fl-uffiċċji fiżiċi ta’ operatur ieħor Stanleybet f’April, f’Settembru, u f’Ottubru 2019. Mill-kopji jidher li l-biljetti nħarġu minn Stanleybet fil-Belġju u għandhom numri tas-serje differenti, filwaqt li kollha nħarġu għal (imħatri fuq) sports virtwali.

(141) Ladbrokes ipprovdiet ukoll ir-ritratti ta’ skrins differenti meħuda fl-uffiċċji ta’ Stanleybet. L-iskrin juri li l-imħatri saru f’April 2019 f’wieħed mill-uffiċċji ta’ Stanleybet fil-Belġju. Dawn juru wkoll b’mod ċar li l-logħob li ntlagħab kien imħatri sportivi virtwali.

3.2.7. *Argumenti sussidjarji li jikkonċernaw l-esklużività “de facto” fir-rigward tat-tul tal-allegata għajnuna*

(142) Ladbrokes targumenta b’mod alternattiv, jekk wieħed jassumi li Ladbrokes ingħatat esklużività (*quod non*), li l-perjodu li matulu Ladbrokes setgħet tgawdi dan kien iqsar milli tiddikjara l-Kummissjoni, peress li Ladbrokes iffaċċjat diversi sfidi legali għall-attività tagħha. Dan minħabba li l-Kummissjoni tal-Logħob iddeċidiet biss li tissospendi l-analiżi tat-talbiet għall-“awtorizzazzjoni” tal-kompetituri fit-2 ta’ Jannar 2017

(143) Peress li l-“awtorizzazzjoni” mogħtija lil Ladbrokes innifisha ġiet sospiża wkoll b’effett mill-1 ta’ Lulju 2017, ma jista’ jkun hemm l-ebda “esklużività” mogħtija mill-awtoritajiet Belġjani lil Ladbrokes wara dik id-data. Il-fatt li l-Istat Belġjan ma bediex proċedimenti legali kontra Ladbrokes wara l-1 ta’ Lulju 2017 sabiex twaqqaf l-attività ma jikkostitwix għoti ta’ “esklużività” b’valur tas-suq.

(144) Ladbrokes tinforma li hija waqfet toffri l-imħatri virtwali fit-30 ta’ Marzu 2018, sabiex tikkonforma ma’ inġunzjoni tal-Qorti Kummerċjali ta’ Brussell mitluba mill-*Fédération des cafés de Belgique,* li ġiet innotifikata.

(145) Finalment, Ladbrokes tipproponi wkoll li ma jkun hemm l-ebda raġuni sabiex il-perjodu tal-allegati miżuri ta’ għajnuna jiġi estiż (ara l-premessi (38)-(40) fid-Deċiżjoni ta’ Ftuħ Supplimentari).

([37]) www.circus.be.
([38]) www.goldenvegas.be.
([39]) www.bingoal.be.
([40]) www.36win.be.

3.2.8. *Argumenti sussidjarji dwar l-esklużività "de facto" fir-rigward tal-allegat ammont ta' għajnuna*

(146) Fl-alternattiva, anke jekk wieħed jassumi li Ladbrokes ingħatat esklużività (*quod non*), il-profitt iġġenerat minnha jkun ferm inqas minn dak li ddikjarat il-Kummissjoni fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ (in-nota f'qiegħ il-paġna 26). Ladbrokes tipprovdi ċ-ċifri tal-profitt gross li ġejjin għall-imħatri virtwali offline u online għall-perjodu minn Jannar sa Ġunju 2017:

(a) iċ-ċifri tal-profitt gross tal-attività tal-imħatri virtwali offline ta' Ladbrokes SA minn Jannar sa Ġunju 2017:

LADBROKES	JANN – ĠUN 2017	JANN	FRAR	MAR	APR	MEJ	ĠUN
GGR	**10 391 808**	**1 771 459**	**1 664 138**	**1 820 429**	**1 358 982**	**1 733 687**	**2 043 114**
Taxxa	- 1 558 771	- 265 719	- 249 621	- 273 064	- 203 847	- 260 053	- 306 467
Dhul Sehem	- 556 384	- 91 688	- 86 095	- 94 288	- 70 394	- 89 536	- 124 383
Il-Kummissjoni	- 1 141 556	- 172 630	- 162 831	- 171 484	- 207 163	- 233 776	- 193 672
Profitt Gross	**7 135 096**	**1 241 423**	**1 165 591**	**1 281 592**	**877 578**	**1 150 321**	**1 418 592**

(b) iċ-ċifri tal-profitt gross għall-imħatri virtwali online fuq is-sit web Ladbrokes.be, minn Jannar sa Ġunju 2017:

	JANN-ĠUN 2017	JANN	FRAR	MAR	APR	MEJ	ĠUN
GGR	**182 539**	**33 875**	**21 435**	**18 199**	**38 204**	**35 075**	**35 750**
Taxxa	- 20 079	- 3 726	- 2 358	- 2 002	- 4 202	- 3 858	- 3 932
Il-Kummissjoni	- 11 044	- 2 049	- 1 297	- 1 101	- 2 311	- 2 122	- 2 163
Profitt Gross	**151 416**	**28 099**	**17 781**	**15 096**	**31 691**	**29 095**	**29 654**

(147) Ladbrokes targumenta li dawn iċ-ċifri attwali huma ferm aktar baxxi mill-EUR 34 600 000 ikkwotati fin-Nota f'qiegħ il-paġna 26 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ. Fil-fehma tagħha, anke jekk wieħed jassumi li Ladbrokes gawdiet (i) esklużività (ii) li jisthoqqilha kumpens (liema żewġ elementi ma humiex stabbiliti), ikun żbaljat fil-liġi u fil-fatt li wieħed jassumi li l-valur tas-suq ta' tali esklużività jkun superjuri għall-profitti ġġenerati. Raġunament bħal dan kieku jimplika li operatur ikun lest li jwettaq l-attività b'telf (sinifikanti ħafna).

(148) Fir-rigward tal-applikazzjoni tar-rata ta' distribuzzjoni mill-ġdid tal-*Loterie Nationale*, ma huwiex iġġustifikat, peress li *Loterie Nationale* hija istituzzjoni pubblika li l-għan tagħha huwa li taqsam il-profitti kollha tagħha mal-Istat Belġjan.

4. **KUMMENTI TAL-AWTORITAJIET BELĠJANI**

(149) L-awtoritajiet Belġjani ppreżentaw osservazzjonijiet relatati mal-qafas legali li jirregola l-imħatri virtwali fil-Belġju u n-nuqqas ta' għajnuna mill-Istat. Fis-sottomissjonijiet tagħhom, l-awtoritajiet Belġjani jsostnu li ma kien hemm l-ebda għajnuna mill-Istat mogħtija lil Ladbrokes fir-rigward tal-imħatri virtwali minħabba li la kien jeżisti qafas legali li kien jeħtieġ liċenzja speċjali għall-imħatri virtwali, u l-Kummissjoni tal-Logħob lanqas ma kienet toħroġ jew għandha l-mandat li toħroġ awtorizzazzjoni legalment vinkolanti għalih.

4.1. **Kummenti dwar il-qafas legali dwar il-logħob fil-Belġju**

(150) L-awtoritajiet Belġjani jispjegaw li huwa l-Att dwar il-Logħob li jiddefinixxi t-tipi ta' liċenzji għall-operat tal-logħob tal-azzard. Ir-regoli huma elaborati aktar permezz ta' diversi Digrieti Reġji. Il-Kummissjoni tal-Logħob timplimenta dawn ir-regoli fl-ambitu tal-kompetenzi tagħha. Il-Kummissjoni tal-Logħob tista' tikkontrolla l-konformità mal-liġi u tiddeċiedi, pereżempju, li tibda proċedimenti ta' sanzjonijiet kontra detentur ta' liċenzja, iżda biss fil-qafas tal-liġi u tad-digrieti ta' implimentazzjoni tagħha. Il-Kummissjoni tal-Logħob ma tistax toħloq liċenzji ġodda jew tintroduċi kundizzjonijiet ġodda għall-kisba ta' liċenzja. ([41]) Madankollu, din tista' tagħti pariri lill-partijiet ikkonċernati dwar l-interpretazzjoni tal-liġi.

(151) Fir-rigward tal-liċenzja meħtieġa għal ħanut tal-imħatri, l-awtoritajiet Belġjani jiċċaraw li l-operat ta' stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV jeħtieġ kemm liċenzja F1 kif ukoll F2.

(152) Skont l-awtoritajiet Belġjani, jista' jkun hemm integrazzjoni vertikali bejn il-ħanut tal-imħatri u l-operatur tal-imħatri, li jfisser li impriża jew grupp ta' impriżi jista' jkollhom kemm liċenzji F1 kif ukoll F2. Madankollu, detentur ta' liċenzja F2 jista' wkoll ikun kompletament mhux relatat mal-operatur tal-imħatri F1 li jbigħ il-prodotti tal-imħatri tiegħu. Minbarra l-ħwienet xierqa tal-imħatri (jiġifieri l-istabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV), il-ħwienet tal-gazzetti jistgħu wkoll jiksbu liċenzja F2 u jbigħu ċerti prodotti tal-imħatri (għalkemm taħt regoli differenti) fil-ħanut tal-gazzetti tagħhom.

(153) Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani jiddikjaraw li skont il-liġi dwar il-logħob tal-azzard fil-Belġju, ma hemm l-ebda definizzjoni bħala tali għall-kelma "logħob". Il-logħob jista' jiġi rriformulat bħala parteċipazzjoni f'logħob tal-azzard. Madankollu, il-liġi tipprovdi definizzjoni għal "logħob tal-azzard" li tfisser kwalunkwe logħba fejn tintlagħab ġugata, ta' kwalunkwe tip, bil-konsegwenza jew li tintilef il-ġugata minn tal-inqas wieħed mill-ġugaturi, jew li jsir rebħ ta' kwalunkwe tip minn tal-inqas wieħed mill-ġugaturi jew mill-organizzaturi tal-logħba, u fejn l-azzard jinfluwenza l-logħba, ir-rebbieħa tal-logħba jew id-daqs tal-logħba, anke jekk biss b'mod sekondarju.

(154) Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani jiċċaraw li "imħatra" hija ddefinita bħala logħba tal-azzard li biha kull ġugatur jagħmel ġugata u fejn il-qligħ, jew it-telf ma jirriżultax minn att tal-ġugaturi, iżda mill-eżitu ta' avveniment inċert li jimmaterjalizza mingħajr intervent mill-ġugaturi.

(155) L-awtoritajiet Belġjani jiddikjaraw li ma hemm l-ebda suq tal-"logħob" ġenerali (awtomatiku) wieħed. Ghandha ssir distinzjoni bejn klassijiet ta' stabbiliment differenti. L-ewwel, il-kunċett ta' "logħob tal-azzard awtomatiku" jintuża sabiex jirreferi għal logħob tal-azzard li jintlagħab fuq magna, li jsir l-aktar fi stabbilimenti tal-logħob tal-klassi I (każinòs) u tal-klassi II (swali tal-logħob), iżda wkoll, b'mod aktar limitat, f'postijiet oħra, jiġifieri stabbilimenti tal-klassi III (bars) u tal-klassi IV (ħwienet tal-imħatri). Il-prodotti tal-logħob awtomatiku offruti fl-istabbilimenti tal-klassi I (eż. slots) huma differenti minn dawk offruti fl-istabbilimenti tal-klassi II (eż. logħob bid-dammi awtomatiku) u huma soġġetti għal regolamenti differenti. Din id-differenza hija saħansitra aktar sostanzjali meta l-magni fi stabbilimenti tal-klassi I jew tal-klassi II jiġu pparagunati ma' dawk fi stabbilimenti tal-klassi III jew IV.

(156) Finalment, minħabba d-differenzi morali, reliġjużi u kulturali sinifikanti bejn l-Istati Membri differenti u n-nuqqas ta' armonizzazzjoni Ewropea fis-settur tal-logħob, kull Stat Membru jibqa' liberu li jiddetermina l-politika tiegħu stess dwar il-logħob u r-restrizzjonijiet li jqis meħtieġa sabiex jipproteġi l-interess pubbliku tiegħu stess. L-uniku rekwiżit impost mid-dritt tal-UE jkun li tali restrizzjonijiet ikunu (i) proporzjonati fis-sens li jkunu xierqa sabiex jintlaħaq l-objettiv jew l-objettivi invokati mill-Istat Membru kkonċernat, u ma jmorrux lil hinn minn dak li huwa meħtieġ biex jintlaħqu dawk l-objettivi, u (ii) jiġu applikati mingħajr diskriminazzjoni. Ir-restrizzjonijiet normalment jissodisfaw it-test tal-proporzjonalità jekk ikunu jaqblu ma' politika tal-logħob koerenti u sistematika.

([41]) Skont l-Artikoli 6 u 7 tal-Att dwar il-Logħob, ir-Re biss huwa intitolat, permezz ta' digriet adottat fil-Kunsill tal-Ministri, li jistabbilixxi t-tipi ta' liċenzji u r-rekwiżiti relatati tagħhom għall-operat tal-logħob tal-azzard.

4.2. **Kummenti dwar in-nuqqas ta' drittijiet esklużivi mogħtija lil Ladbroke**

(157) Skont l-awtorità Belġjana, in-noti ta' qafas maħruġa mill-Kummissjoni tal-Logħob ma humiex ta' natura vinkolanti. Dawn iservu l-għan li jimmonitorjaw l-evoluzzjoni tal-imħatri virtwali fis-suq Belġjan. Din il-fehma kienet inkorporata fit-tieni Nota ta' Qafas tas-17 ta' April 2013 li rrikonoxxiet l-imħatri virtwali bħala logħba tal-azzard tal-imħatri permessa skont l-Att dwar il-Logħob billi ddikjarat: *"Biex tkun tista' tiġi mmonitorjata din l-evoluzzjoni – […] – mill-qrib, ikun preferibbli li kull* [detentur tal-liċenzja] *F1 li jkun irid joffri dawn l-imħatri jagħmel talba preliminari għal awtorizzazzjoni lill-Kummissjoni tal-Logħob*".

(158) Bl-hekk imsejħa "awtorizzazzjoni", il-Kummissjoni tal-Logħob tat impenn lil Ladbrokes li ma kinitx se tqis il-prodott tal-imħatri virtwali tagħha bħala kuntrarju għall-Att dwar il-Logħob u ma tinfurzax il-liġi bħala li tipprojbixxi l-imħatri virtwali. L-"awtorizzazzjonijiet" inkwistjoni mogħtija mill-Kummissjoni tal-Logħob lil Ladbrokes għandhom jitqiesu bħala konfermi tal-interpretazzjoni tal-prodott ippreżentat minn Ladbrokes lill-Kummissjoni tal-Logħob skont il-liġijiet applikabbli. L-awtoritajiet Belġjani jiddikjaraw ukoll li l-"awtorizzazzjoni" bħala tali ma kinitx meħtieġa. Huma jindikaw li sempliċiment lanqas biss teżisti fil-qafas legali rilevanti.

(159) L-awtoritajiet Belġjani indikaw in-natura informali tal-"awtorizzazzjoni", sempliċi email minn persuna mis-segretarjat li ma kellhiex is-setgħa li tirrappreżenta l-Kummissjoni tal-Logħob. Dan juri li tali "awtorizzazzjoni" ma tista' fl-ebda każ titqies bħala rekwiżit formali jew deċiżjoni formali adottata mill-Kummissjoni tal-Logħob.

(160) Peress li din l-"awtorizzazzjoni" ma tistabbilixxi l-ebda dritt għal Ladbrokes, iżda tinforma biss lil Ladbrokes li l-imħatri virtwali li għandha l-ħsieb li toffri hija logħba tal-azzard li l-liġi Belġjana tippermetti lil kwalunkwe detentur ta' liċenzja F1 joffri fis-suq Belġjan, ma ngħata l-ebda vantaġġ lil Ladbrokes. Kwalunkwe operatur seta' jibgħat talba ta' "awtorizzazzjoni" lill-Kummissjoni tal-Logħob fiż-żmien meta Ladbrokes għamlet dan u kien jirċievi l-istess interpretazzjoni informali.

(161) L-awtoritajiet Belġjani jipprovdu wkoll informazzjoni dwar il-fehmiet tal-Kummissjoni tal-Logħob dwar żewġ talbiet oħra riċevuti minn operaturi tal-klassi IV. Fir-rigward tat-talba ta' Stanleybet tat-28 ta' Ottubru 2015, il-Kummissjoni tal-Logħob infurmat lil Stanleybet dwar sottokummissjoni stabbilita ġdida u li kienet se tittratta biss it-talba ladarba r-riżultati tal-attivitajiet tas-sottokummissjoni kienu magħrufa. Talba oħra minn Stanleybet tas-17 ta' Ġunju 2016 ġiet inizjalment miċħuda abbażi ta' fajl mhux komplut u aktar tard abbażi ta' diskussjonijiet li għaddejjin dwar inizjattiva regolatorja dwar l-imħatri virtwali. Fir-rigward ta' talba oħra minn Sagevas fit-23 ta' Awwissu 2016, it-talba tagħha ma ġietx indirizzata mill-Kummissjoni tal-Logħob għall-istess raġunijiet bħal ta' Stanleybet, inizjalment minħabba fajl mhux komplut, imbagħad fit-3 ta' Novembru 2016 minħabba li kienet għadha għaddejja inizjattiva leġiżlattiva dwar l-imħatri virtwali.

(162) L-awtoritajiet Belġjani jqisu li l-ilmentaturi kienu jafu li n-Noti ta' Qafas dwar l-imħatri virtwali ma setgħux legalment joħolqu qafas li taħtu l-Kummissjoni tal-Logħob tagħti awtorizzazzjoni xierqa lil detentur ta' liċenzja wieħed u tiċħadha lil detentur ieħor, jekk dawn l-operaturi kienu t-tnejn fl-istess sitwazzjoni.

(163) B'mod aktar ġenerali, l-ebda operatur ma seta' raġonevolment jemmen li n-Noti ta' Qafas ħolqu rekwiżit legali xieraq u infurzabbli sabiex tinkiseb xi tip ta' "liċenzja tal-imħatri virtwali" *ad hoc*.

(164) L-awtoritajiet Belġjani jispjegaw ukoll li ma kienx aktar diffiċli għal ħaddieħor milli għal Ladbrokes li jibdew joperaw prodotti ta' mħatri virtwali tal-istess natura fl-istabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV tagħhom bil-liċenzji rilevanti F1 u F2. Fil-fehma tagħhom, ma jistax jiġi affermat li l-Kummissjoni tal-Logħob kienet timplimenta politika ta' infurzar differenti lejn Ladbrokes milli lejn operaturi oħra tal-imħatri virtwali. Għalhekk, il-Kummissjoni tal-Logħob ma setgħetx titqies bħala selettiva fl-infurzar tagħha tal-Att dwar il-Logħob minħabba li Ladbrokes ħadet azzjoni u bdiet topera l-imħatri virtwali skont ir-regoli ġenerali tal-Att dwar il-Logħob.

(165) Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani jinnotaw li l-Kunsill tal-Istat annulla n-Noti ta' Qafas tal-Kummissjoni tal-Logħob minħabba li ma kienx jaqbel mal-interpretazzjoni tal-Kummissjoni tal-Logħob tal-Att dwar il-Logħob f'dawk in-Noti. Il-Kunsill tal-Istat kien tal-fehma li "[il-Kummissjoni tal-Logħob] *ma ħolqitx biss qafas għall-organizzazzjoni ta' mħatri fuq avvenimenti virtwali awtorizzati mil-liġi, iżda pjuttost ippermettiet, mingħajr ma kellha l-kompetenza xierqa sabiex tagħmel dan, l-organizzazzjoni ta' dan it-tip ta' mħatri filwaqt li ma hijiex awtorizzata tagħmel dan skont il-liġi tas-7 ta' Mejju 1999* [dwar il-logħob tal-azzard]".

(166) Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani ma jaqblux li l-"awtorizzazzjoni" mogħtija lil Ladbrokes tista' tiġi sospiża peress li, qabelxejn, ma pproduċiet l-ebda effett legali. Madankollu, fit-13 ta' Jannar 2016, il-Kummissjoni tal-Logħob adottat id-deċiżjoni tagħha li tissospendi l-applikazzjoni tan-Nota ta' Qafas tagħha tal-2015 u l-"awtorizzazzjoni" mogħtija lil Ladbrokes effettiva mill-1 ta' Ġunju 2016. B'konsegwenza ta' dan, Ladbrokes ingħatat perjodu tranżizzjonali ta' 5 xhur sabiex tagħlaq l-operazzjonijiet ta' mħatri virtwali tagħha. Il-Kummissjoni tal-Logħob ħadet dan il-perjodu minimu ta' tranżizzjoni rakkomandat u ddeċidiet fuq perjodu tranżizzjonali itwal ta' xahrejn sakemm issir effettiva s-sospensjoni tal-"awtorizzazzjoni" ta' Ladbrokes. Għal dan il-għan, hija straħet fuq il-fatt li Ladbrokes diġà offriet l-imħatri virtwali sa mill-2014. Għalhekk, jenħtieġ li jitqies l-investiment ta' Ladbrokes fl-imħatri virtwali u l-perjodu li matulu Ladbrokes kienet diġà offriet l-imħatri virtwali.

(167) Fi kwalunkwe każ, fl-4 ta' Mejju 2018, id-Digriet Reġju daħal fis-seħħ. Fis-sottomissjoni tal-21 ta' Frar 2021, l-awtoritajiet Belġjani kkonfermaw b'mod espliċitu li kien hemm diversi detenturi ta' liċenzji F1 fil-Belġju li joffru mħatri virtwali fl-istabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV tagħhom skont il-kundizzjonijiet tad-Digriet Reġju tal-4 ta' Mejju 2018. Xi wħud minn dawn kienu SRL Bingo Bet, Derby (Ladbrokes), Stanleybet u Wedwinkel-bettica.

(168) Fir-rigward tal-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018, l-awtoritajiet Belġjani jqisu li dan ma għandux impatt fuq it-tul tal-allegata miżura. Minkejja l-fatt li d-Digriet Reġju tal-2018 għandu jitqies li qatt ma eżista fil-liġi Belġjana, dan ma jfissirx li l-kundizzjonijiet għall-għajnuna mill-Istat illegali jiġu ssodisfati. Il-kriterji fid-Digriet Reġju tal-2018 li issa ġie annullat ġew applikati mingħajr diskriminazzjoni għad-detenturi tal-liċenzji F1 u F2 validi kollha li kellhom l-għan li joffru l-imħatri virtwali. Dawn tawx benefiċċju selettiv lil ċerti impriżi meta mqabbla ma' oħrajn.

(169) L-awtoritajiet Belġjani ppreżentaw pożizzjonijiet distinti dwar id-Digriet Reġju tal-2018 u l-annullament retroattiv tiegħu. Huma ddikjaraw li diversi operaturi fis-suq Belġjan issa joffru mħatri virtwali skont il-kundizzjonijiet stabbiliti mid-Digriet Reġju tal-2018. Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani ssottomettew li l-istabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV (ħwienet tal-imħatri) issa jistgħu joffru l-imħatri virtwali. Fil-fatt, l-imħatri virtwali kif deskritti mid-Digriet Reġju tal-2018 (l-Artikolu 2) jeħtieġu magni tal-logħob "b'diversi ġugaturi", li jippermettu lil diversi ġugaturi jagħmlu mħatri fi ħwienet differenti tal-imħatri fl-istess ħin fuq l-istess avveniment sportiv virtwali. Huwa meqjus li l-imħatri virtwali huma ta' natura simili biżżejjed bħall-magni tal-imħatri "b'ġugatur wieħed" u għalhekk huma permessi taħt il-liċenzja F1 u F1+. Fi kliem ieħor, l-imħatri virtwali jitqiesu bħala aktar simili għal-logħob bil-magni milli għall-imħatri fuq l-isports attwali, u għalhekk huwa loġiku li d-detenturi tal-liċenzji F1+ li joffru l-magni tal-logħob tradizzjonali "b'ġugatur wieħed" jitħallew joperaw l-imħatri virtwali online.

4.3. **Kummenti sussidjarji dwar il-kalkolu tal-ammont ta' għajnuna possibbli**

(170) Bħala argument sussidjarju, fuq il-parametru referenzjarju għall-kalkolu tal-ammont possibbli ta' għajnuna, l-awtoritajiet Belġjani jqisu li t-trattament tal-*Loterie Nationale*, imsemmi fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ ([42]), ma huwiex paragunabbli ma' dak ta' Ladbrokes. Skont il-liġi nazzjonali, il-*Loterie Nationale* hija responsabbli għall-organizzazzjoni tal-lotteriji pubbliċi għall-benefiċċju pubbliku u taħt il-kontroll tal-ministru tagħha filwaqt li hija obbligata tinforma b'mod attiv lill-pubbliku dwar id-dipendenza fuq il-logħob u l-imħatri u tikkoopera b'mod attiv mal-gvernijiet u ma' atturi oħra sabiex tipprovdi politika ta' prevenzjoni attiva u kkoordinata b'mod partikolari fir-rigward tad-dipendenza. Il-profitti kollha huma ddedikati għal dan il-għan u għal proġetti umanitarji oħrajn. Il-profitti ma jiġux allokati lill-baġit nazzjonali Belġjan iżda jerġgħu jiġu investiti fil-*Loterie Nationale* sabiex ikomplu jaqdu l-obbligi ta' servizz pubbliku tagħha. Il-prezz li tħallas il-*Loterie Nationale* għall-monopolju legali tagħha jirrappreżenta sitwazzjoni kompletament differenti minn dik fejn Stat Membru jagħti drittijiet esklużivi u jiddeċiedi li ma jimmassimizzax id-dħul li kieku seta' inkiseb minn dawk l-għotjiet.

(171) Barra minn hekk, id-dritt esklużiv tal-*Loterie Nationale* eżista sahansitra qabel il-ħolqien tal-Unjoni Ewropea. Il-Lotterija Nazzjonali għandha diversi obbligi ta' servizz pubbliku u ma għandha l-ebda dritt għal xi profitti peress li l-Istat Belġjan huwa intitolat li jirċievi l-profitti kollha. L-awtoritajiet Belġjani jinnotaw ukoll li l-Istat jimmassimizza d-dħul possibbli mill-monopolju nazzjonali tal-Lotterija Nazzjonali, jiġifieri l-profitti kollha tal-*Loterie Nationale*. Anke kieku l-*Loterie Nationale* kienet parametru referenzjarju xieraq, li ma hijiex, id-dħul attwali għall-Istat mill-għoti ta' tali dritt esklużiv ikun it-totalità tal-profitti tal-*Loterie Nationale*.

([42]) In-nota f'qiegħ il-paġna 26.

5. VALUTAZZJONI TAL-MIŻURA

(172) Is-suġġett ta' din id-deċiżjoni huwa l-allegata għajnuna illegali mill-ilmentaturi skont l-Artikolu 24(2) tar-Regolament (UE) 2015/1589. Sabiex tikkwalifika bħala għajnuna mill-Istat illegali, il-miżura għandha tingħata mingħajr l-approvazzjoni tal-Kummissjoni.

(173) Barra minn hekk, sabiex miżura tiġi kklassifikata bħala għajnuna mill-Istat fis-sens tal-Artikolu 107(1) tat-TFUE, il-kundizzjonijiet kollha stabbiliti f'din id-dispożizzjoni għandhom jiġu ssodisfati. L-ewwel, il-miżura trid tkun imputabbli lill-Istat u ffinanzjata permezz ta' riżorsi tal-Istat. It-tieni, trid tagħti vantaġġ lill-benefiċjarji tagħha. It-tielet, dak il-vantaġġ irid ikun selettiv, fis-sens li jiffavorixxi ċerti impriżi jew il-produzzjoni ta' ċerti oġġetti. Ir-raba', il-miżura trid iġġib distorsjoni jew thedded li ġġib distorsjoni fil-kompetizzjoni u taffettwa l-kummerċ bejn l-Istati Membri. Jekk ma jiġix issodisfat mill-inqas wieħed mill-erba' kriterji kumulattivi, il-miżura ma tikkostitwix għajnuna mill-Istat.

5.1. **Rocoluc, EAC u The Faculty bħala partijiet interessati**

(174) Il-Kummissjoni tqis li l-interess ta' The Faculty jista' potenzjalment jiġi affettwat mill-miżura allegata, peress li topera fl-istess swieq jew swieq simili tal-logħob tal-azzard bħal Rocoluc u EAC, li l-interessi tagħhom jistgħu jiġu affettwati wkoll mill-miżura allegata, kif indikat ukoll fid-Deċiżjoni ta' Ftuħ. Għalhekk, il-Kummissjoni tqis lil The Faculty, Rocoluc u EAC bħala partijiet interessati skont it-tifsira tal-Artikolu 1(h) u bħala ilmentaturi skont it-tifsira tal-Artikolu 24(2) tar-Regolament (UE) 2015/1589. L-argument imressaq minn Ladbrokes li l-ilmentatur Rocoluc ma jkollux l-istatus ta' parti interessata (il-premessi 114-115) ma jnaqqas xejn minn dik il-konklużjoni. ([43])

5.2. **In-nuqqas ta' miżura li tagħti dritt legali**

(175) Skont l-ilmentaturi, il-miżura tikkonsisti fid-drittijiet mogħtija lil Ladbrokes għall-forniment ta' servizzi ta' mħatri virtwali fis-suq Belġjan. L-ilmentaturi jqisu li dawn id-drittijiet jikkostitwixxu għajnuna mill-Istat illegali mogħtija mill-Kummissjoni tal-Logħob permezz ta' email minn uffiċjal mhux awtorizzat tad-9 ta' Frar 2014 u tal-5 ta' Marzu 2015.

(176) Ir-Regolament (UE) 2015/1589 jiddefinixxi "għajnuna kontra l-liġi" bħala "għajnuna ġdida li tiddaħħal fis-seħħ f'kontravenzjoni tal-Artikolu 108(3) tat-TFUE". Dan jeħtieġ li miżura għandha tiddaħħal fis-seħħ mill-Istat Membru sabiex titqies bħala għajnuna illegali. Madankollu, la n-Noti ta' Qafas (it-taqsima 2.3.1) u lanqas l-emails imsemmija hawn fuq mibgħuta lil Ladbrokes (it-taqsima 2.6.) ma jistgħu jitqiesu bħala att li jagħti drittijiet esklużivi lil Ladbrokes.

5.2.1. *Noti ta' Qafas dwar l-imħatri virtwali adottati mill-Kummissjoni tal-Logħob*

(177) Ladbrokes kienet l-ewwel operatur li ppjana attività ta' mħatri virtwali fl-awtoritajiet Belġjani fl-2011 (il-premessa 126). Meta Ladbrokes iddeċidiet li toffri s-servizz ta' mħatri virtwali fil-Belġju, l-Att dwar il-Logħob ma kienx jinkludi referenza speċifika għall-imħatri virtwali online jew offline skont is-sistema ta' liċenzji għal-logħob tal-azzard.

(178) Għalhekk, il-Kummissjoni tal-Logħob identifikat il-ħtieġa għal interpretazzjoni dwar kif jiġu kkategorizzati l-imħatri virtwali. Fit-12 ta' Jannar 2012, hija ħarġet l-ewwel Nota ta' Qafas tagħha bit-titolu "Imħatri fuq Avvenimenti Virtwali" (il-premessa 39). Din in-Nota ta' Qafas ma għamlitx distinzjoni espliċita bejn l-imħatri virtwali online u offline, iżda l-awtoritajiet Belġjani kkonfermaw li kienet tikkonċerna b'mod effettiv l-imħatri virtwali offline (il-premessa 169).

(179) L-għan tan-Nota ta' Qafas tal-2012 kien li jiġi eżaminat jekk l-Att emendat dwar il-Logħob tal-Azzard jew l-ordnijiet ta' infurzar tiegħu kinux jinkludu oġġezzjonijiet legali għall-organizzazzjoni tal-imħatri fuq avvenimenti (sportivi) virtwali. Il-Kummissjoni tal-Logħob ikkonkludiet: "*Minn perspettiva legali, l-organizzazzjoni / l-offerta ta' mħatri fuq avvenimenti virtwali (sportivi) hija konformi mad-dispożizzjonijiet tal-Att dwar il-Logħob inkwantu dawn it-tipi ta' mħatri jitqiesu li huma mħatri fuq avvenimenti. Fil-fatt, ir-riżultat ma huwiex magħruf, u l-avveniment jikkonċerna fatt inċert, bis-saħħa tal-'ġeneratur tan-numri aleatorju'. Jekk jitqies li l-imħatri fuq avvenimenti virtwali (sportivi) huma mħatri fuq avvenimenti, dan ifisser li dawn it-tipi ta' mħatri jistgħu jsiru biss fi stabbilimenti tal-logħob fissi tal-klassi IV.* [...]".

([43]) Ara, għal dan il-għan, is-sentenza tas-17 ta' Settembru 2015, Mory *et* vs Il-Kummissjoni, C-33/14 P, ECLI:EU:C:2015:609, il-punt 77.

5.2.2. *Liċenzji rilevanti għall-imħatri virtwali fil-Belġju*

(180) Bħala kumment preliminari, fir-rigward tar-regoli dwar l-imħatri virtwali, kif spjegat fil-premessa 28, il-Kummissjoni tinnota li l-kunċett ta' "logħob tal-azzard awtomatiku" jintuża sabiex jirreferi għal-logħob tal-azzard li jintlagħab fuq magna, li jsir l-aktar fi stabbilimenti tal-logħob tal-klassi I (każinòs) u tal-klassi II (swali tal-logħob), iżda wkoll, għalkemm b'mod aktar limitat, f'postijiet oħra jiġifieri stabbilimenti tal-klassi III (bars) u tal-klassi IV (ħwienet tal-imħatri).

(181) Kif ġie kkonfermat mill-awtoritajiet Belġjani (il-premessa 169), l-istabbilimenti tal-logħob tal-Klassi IV (operati bil-liċenzji F1, F1+ u F2) dejjem żammew il-possibbiltà li joffru magni tal-logħob *b'ġugatur wieħed* lill-klijenti tagħhom. Dan diġà ġie previst fid-Digriet Reġju tat-22 ta' Diċembru 2010 dwar ir-regoli operattivi tal-logħob tal-azzard awtomatiku awtorizzat fl-istabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV ([44]).

(182) L-Att dwar il-Logħob jistabbilixxi t-tipi differenti ta' liċenzji u liema tip ta' logħob jista' jiġi offrut taħt dawn il-liċenzji, u taħt liema kundizzjonijiet. Ir-regoli ġew elaborati aktar permezz ta' diversi Digrieti Reġju.

(183) Skont l-Artikolu 25 tal-Att dwar il-Logħob, l-operat ta' ħanut tal-imħatri, li huwa stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV, jeħtieġ kemm liċenzja F1 kif ukoll F2. Il-liċenzja F1 hija meħtieġa sabiex jiġu organizzati l-imħatri (jiġifieri jinħolqu prodotti tal-imħatri għall-bejgħ lill-ġugaturi) filwaqt li l-liċenzja F2 hija meħtieġa sabiex jittieħdu l-imħatri mill-ġugaturi (jiġifieri isir bejgħ direttament tal-prodotti tal-imħatri lill-konsumaturi). Ħanut tal-imħatri (stabbiliment tal-klassi IV) irid ikollu liċenzja F2 sabiex jieħu l-imħatri f'isem operatur tal-imħatri (bil-liċenzja F1).

(184) Mal-verifika tal-liċenzji miżmuma minn Ladbrokes, il-Kummissjoni tinnota li Ladbrokes kellha liċenzja tal-klassi F1, li tippermetti l-operat ta' stabbiliment tal-imħatri, liċenzja tal-klassi F2, li tippermetti li jittieħdu l-imħatri f'isem id-detentur tal-liċenzja tal-klassi F1, fi stabbiliment tal-imħatri tal-klassi IV fiss jew mobbli u tippermetti wkoll li Ladbrokes tieħu l-imħatri barra minn stabbiliment tal-logħob tal-klassi IV fil-każijiet imsemmija fl-Artikolu 43/4(1), (5) u (2) tal-Att dwar il-Logħob, u liċenzja addizzjonali tal-klassi F1+ li tippermetti l-isfruttament tal-imħatri permezz ta' għodod tas-soċjetà tal-informazzjoni, jiġifieri online. Fir-rigward tal-argument tal-ilmentaturi dwar id-diskriminazzjoni tal-operaturi tal-klassi II fir-rigward tal-imħatri virtwali, il-Kummissjoni tinnota l-pożizzjoni meħuda mill-Kummissjoni tal-Logħob sabiex tillimita l-attività tal-imħatri virtwali biss għall-operaturi tal-klassi IV. Din ir-restrizzjoni hija konformi mar-raġunament ipprovdut mid-Digriet Reġju tal-2018, li jenfasizza li jkun indispensabbli għall-protezzjonijiet tal-ġugaturi li jippermettu li din il-logħba tal-azzard ġdida tiġi offruta biss minn stabbilimenti tal-klassi IV (il-premessa 43).

(185) Il-Kummissjoni tinnota wkoll l-informazzjoni pprovduta mill-awtoritajiet Belġjani li Ladbrokes ma kinitx l-uniku operatur fis-suq Belġjan bil-liċenzji rilevanti F1 u F1+ sabiex jopera l-imħatri virtwali (il-premessa 167). Madankollu, il-predominanza ta' Ladbrokes hija evidenti u tista' tiġi attribwita għall-fatt li Ladbrokes kienet l-ewwel operatur li introduċa u beda joffri servizz ta' mħatri virtwali fil-Belġju (il-premessi 126-128). Dan il-bidu bikri u l-fatt li kienet l-ewwel waħda ta' dak it-tip ġab vantaġġ "ta' min jidħol l-ewwel" lil Ladbrokes. Operaturi oħra segwew fil-passi tagħha bil-mod u wrew interess fl-imħatri virtwali fl-2015 u fl-2016. Imbagħad, is-suq għall-imħatri virtwali kiber, iżda l-isfond regolatorju li kellu jiġi pprovdut mill-Istat waqa' lura meta mqabbel ma' dak l-iżvilupp (il-premessa 59).

5.2.3. *In-nuqqas ta' att ta' għoti permezz tal-"awtorizzazzjonijiet" għall-imħatri virtwali*

(186) Skont il-qrati tal-Unjoni, l-għajnuna mill-Istat trid titqies bħala "mogħtija" skont it-tifsira tal-Artikolu 107(1) tat-TFUE fid-data li fiha d-dritt li tirċievi jingħata lill-benefiċjarju skont il-leġiżlazzjoni nazzjonali applikabbli ([45]), jiġifieri l-liġi nazzjonali trid tipprevedi effetti sabiex tali att ikun infurzabbli skont il-liġi nazzjonali.

([44]) L-Artikolu 1 tad-Digriet Reġju tat-22 ta' Diċembru 2010 ("Arrêté royal établissant la liste des jeux de hasard automatiques dont l'exploitation est autorisée dans les établissements de jeux de hasard de classe IV"): "*Dans les établissements de jeux de hasard fixes de classe IV, les seuls jeux de hasard automatiques autorisés en vertu de l'article 43/4, § 2, alinéa 3, de la loi du 7 mai 1999 sur les jeux de hasard, les paris, les établissements de jeux de hasard et la protection des joueurs sont ceux permettant au joueur de parier sur la réalisation d'un évènement virtuel : il s'agit de machines individuelles, mono-joueur, basées sur le pari à la cote*".

([45]) Is-sentenza tal-28 ta' Frar 2024, Scandlines Danmark u Scandlines Deutschland vs Il-Kummissjoni, T- 390/20, ECLI:EU:T:2024:126, il-punt 45; sentenza tal-25 ta' Jannar 2022, Il-Kummissjoni vs European Food *et*, C-638/19 P, ECLI:EU:C:2022:50, il-punt 115.

(187) F'dan il-każ, kif huwa spjegat fil-premessa 35, ir-rwol tal-Kummissjoni tal-Logħob huwa li tikkontrolla l-konformità mal-liġi fil-qafas tal-liġi Belġjana u d-digrieti ta' implimentazzjoni tagħha. Il-Kummissjoni tal-Logħob, filwaqt li hija parti mill-amministrazzjoni pubblika Belġjana, għandha rwol konsultattiv u l-kompitu li timplimenta r-regolament eżistenti fis-settur tal-logħob adottat mil-leġiżlatur Belġjan.

(188) Kif huwa ddikjarat fl-Att dwar il-Logħob, li jiddefinixxi l-kompetenzi tal-Kummissjoni tal-Logħob (ara l-premessa 35), il-Kummissjoni tal-Logħob ma għandhiex is-setgħa li toħloq drittijiet ġodda għall-operaturi għall-operazzjonijiet tal-logħob u l-imħatri. Meta toħroġ il-liċenzji, din għandha tibqa' fl-ambitu tal-kompetenzi mogħtija lilha mill-Att dwar il-Logħob u ma tistax toħloq kategoriji ġodda ta' liċenzji (il-premessa 150). In-Noti ta' Qafas maħruġa mill-Kummissjoni tal-Logħob (ara l-premessa 39) ma jistgħux jitqiesu bħala bażijiet legali sabiex jawtorizzaw legalment attività ta' logħob jew ta' mħatri. Barra minn hekk, dawn in-Noti ta' Qafas ġew annullati mill-Kunsill tal-Istat fl-2019 (il-premessa 64).

(189) Barra minn hekk, kif imsemmi fil-premessa 40, il-Kummissjoni tal-Logħob spjegat fin-Nota ta' Qafas tal-2012 li "sabiex ikun jista' jiġi mmonitorjat mill-qrib l-iżvilupp (…) huwa preferibbli li kull [operatur ta'] F1 li jixtieq jorganizza tali mħatri jibgħat talba minn qabel għal awtorizzazzjoni għal dan il-għan lis-segretarjat tal-Kummissjoni tal-Logħob".

(190) Fir-rigward tat-tifsira ta' "awtorizzazzjoni", il-kliem fin-Nota ta' Qafas tal-2012 jindika li l-operaturi ma kinux mġiegħla jew meħtieġa, iżda pjuttost imħeġġa ("*huwa preferibbli*") li jitolbu awtorizzazzjoni speċifika sabiex joperaw l-imħatri virtwali offline. B'mod speċifiku, il-Kummissjoni tal-Logħob ma rreferiet għal ebda dispożizzjoni tal-Att dwar il-Logħob bħala bażi għall-"preferenza" tagħha espressa fin-nota ("*huwa preferibbli*", "*sabiex ikun jista' jiġi mmonitorjat mill-qrib dan l-iżvilupp*"). Fil-fatt, aktar tard l-"awtorizzazzjonijiet" ġew annullati mill-Kunsill tal-Istat abbażi tal-argumenti tad-duttrina *ultravires* (il-premessa 38).

(191) Il-Kummissjoni hija tal-fehma li l-emails kienu sempliċi konferma li seta' jitqies li Ladbrokes, bħala stabbiliment tal-klassi IV, kellha l-liċenzji rilevanti sabiex topera l-imħatri virtwali. Fid-dawl tal-interpretazzjoni mogħtija mill-Kummissjoni tal-Logħob, l-istabbilimenti kollha tal-klassi IV bil-liċenzja rilevanti kienu intitolati li jipprovdu l-imħatri virtwali peress li kienu koperti minn dawn il-liċenzji (ara l-premessi 40-41). Għalhekk, Ladbrokes, bħala operatur tal-liċenzji tal-klassi IV F1, F2 u F1+, tqieset eliġibbli sabiex topera mħatri virtwali mingħajr ma jkun hemm bżonn ta' approvazzjoni addizzjonali jew liċenzja ġdida mill-awtoritajiet Belġjani.

(192) Kwalunkwe operatur tal-klassi IV seta' fil-prinċipju jibgħat talba għal "awtorizzazzjoni" lill-Kummissjoni tal-Logħob madwar fl-istess ħin meta Ladbrokes għamlet dan, u probabbilment kien jirċievi l-istess interpretazzjoni. Madankollu, din il-possibbiltà ma kinitx prevista għal klassijiet oħra, inklużi l-operaturi tal-klassi II bħall-ilmentaturi, peress li ma kinux meqjusa eliġibbli għall-operat tal-imħatri virtwali. Il-Kummissjoni tinnota li l-ebda wieħed mill-ilmentaturi ma kien stabbiliment tal-klassi IV bil-liċenzji rilevanti u ma ssottomettewx tali talba lill-Kummissjoni tal-Logħob.

(193) Barra minn hekk, kien biss fi stadju aktar tard li Stanleybet u Sagevas għamlu t-talba tagħhom għal interpretazzjoni. Madankollu, ir-riflessjoni legali kienet evolviet sadanittant. Il-Kummissjoni tal-Logħob ma riditx l-ewwel tittratta t-talba minħabba fajls mhux kompluti. Sussegwentement, ma riditx tipprovdi interpretazzjoni minħabba inizjattiva regolatorja li għaddejja dwar l-imħatri virtwali (ara l-premessa 161). Iċ-ċaħda ta' dawn iż-żewġ talbiet aktar reċenti magħmula ma tistax titqies bħala r-rifjut li jingħataw drittijiet lil dan l-operatur.

(194) F'dan il-kuntest, il-Kummissjoni taqbel mal-fehma tal-awtoritajiet Belġjani (ara l-premessa 162) li l-ebda operatur ma kien jemmen b'mod raġonevoli li n-Noti ta' Qafas joħolqu dritt infurzabbli li tinkiseb liċenzja tal-imħatri virtwali *ad hoc* u speċifika li kienet tingħata biss lil Ladbrokes.

(195) Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet ta' hawn fuq, il-Kummissjoni tikkonkludi li minħabba li l-Att dwar il-Logħob ma kienx jeħtieġ li liċenzja speċjali tiġi approvata mill-Kummissjoni tal-Logħob għall-imħatri virtwali, u li n-Nota ta' Qafas tal-2012 ma kienet teħtieġ l-ebda awtorizzazzjoni speċifika, il-komunikazzjoni amministrattiva li tagħti "awtorizzazzjonijiet" ma pproduċietx effett legali sal-punt li dan l-effett ikun ekwivalenti għal liċenzja. Ladbrokes, bħala operatur tal-liċenzji tal-klassi IV F1, F2 u F1+, tqieset eliġibbli sabiex topera mħatri virtwali mingħajr ma jkun hemm bżonn ta' approvazzjoni addizzjonali jew liċenzja ġdida mill-awtoritajiet Belġjani. Għalhekk, jista' jiġi konkluż li t-tweġibiet bl-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob lil Ladbrokes ma tawx dritt legalment infurzabbli lil Ladbrokes. Għalhekk, l-emails ma jistgħux jiġu kkwalifikati bħala att ta' għoti skont it-tifsira tal-liġi dwar l-għajnuna mill-Istat.

5.3. **In-nuqqas ta' miżura li għandha l-effetti li tagħti drittijiet esklużivi**

5.3.1. *L-ebda effett ta' esklużività fis-suq għall-imħatri virtwali online*

(196) Skont ġurisprudenza stabbilita sew, l-Artikolu 107 tat-TFUE jiddefinixxi miżura ta' għajnuna mill-Istat b'referenza għall-effetti tagħha. Għalhekk huwa rilevanti li jiġu evalwati l-effetti fuq is-suq tal-miżura allegata. ([46])

(197) Fir-rigward tal-imħatri virtwali online, il-fatti juru li l-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob ma pproduċietx l-effett fil-konfront ta' operaturi oħra tal-għoti ta' drittijiet esklużivi lil Ladbrokes, li jistgħu jiġu assimilati mal-effetti ta' għajnuna mill-Istat.

(198) Kif imsemmi fil-premessa 192, l-operaturi kollha tal-klassi IV bil-liċenzji F1, F2 u F1+ tħallew joperaw l-imħatri virtwali mingħajr l-ebda approvazzjoni jew liċenzja addizzjonali mill-awtoritajiet Belġjani.

(199) Ladbrokes ippreżentat ritratti tal-iskrin tas-siti web operati minn kumpaniji differenti tal-imħatri li joffru l-imħatri virtwali online f'ċerti perjodi ta' żmien (il-premessa 201). Dan juri li operaturi oħra, bħal Circus ([47]), Golden Vegas ([48]) jew Bingoal ([49]), 36win ([50]), flimkien ma' Ladbrokes, ipprovdew l-imħatri virtwali online.

(200) Abbażi tal-informazzjoni disponibbli, jidher li l-Kummissjoni tal-Logħob ma imponietx sanzjoni jew ma wettqitx azzjoni ta' infurzar kontra dawn l-operaturi ta' mħatri virtwali online. Hija lanqas ma imponiet projbizzjoni fuq Ladbrokes, iżda ssospendiet temporanjament il-liċenzja tagħha għal jum wieħed (il-premessa 122).

(201) Barra minn hekk, l-awtoritajiet Belġjani kkonfermaw li l-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018 sas-sentenza tas-7 ta' Mejju 2021 tal-Kunsill tal-Istat Belġjan kien jikkonċerna biss l-imħatri virtwali offline (stabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV). L-annullament ma kellu l-ebda impatt fuq l-imħatri virtwali online peress li diversi operaturi komplew joffruhom wara (il-premessa 167).

(202) Fuq il-bażi tal-evidenza disponibbli, jista' jiġi konkluż li l-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob ma pproduċietx effetti li jistgħu jiġu assimilati ma' għajnuna mill-Istat fil-konfront ta' operaturi oħra tal-għoti ta' drittijiet esklużivi fuq l-imħatri virtwali online lil Ladbrokes.

5.3.2. *L-ebda effett ta' esklużività fis-suq għal imħatri virtwali offline*

(a) L-ebda esklużività effettiva bbażata fuq l-interpretazzjoni mogħtija mill-Kummissjoni tal-Logħob

(203) Kif ġie kkonfermat espressament mill-awtoritajiet Belġjani, mill-10 ta' Frar 2014 sal-1 ta' Lulju 2017, l-istabbilimenti kollha tal-imħatri fissi tal-klassi IV bil-liċenzji F1 u F2 kienu legalment permessi joperaw l-imħatri virtwali offline. L-awtoritajiet Belġjani indikaw li Ladbrokes biss għamlet dan, anke jekk l-operaturi kollha ta' stabbiliment tal-logħob fiss tal-klassi IV bil-liċenzja valida xierqa setgħu pprovdew mħatri virtwali offline (ara l-premessa 192).

(204) L-operatur Sagevas għamilha pubblika li kien se jopera mħatri virtwali mingħajr "awtorizzazzjoni" mill-Kummissjoni tal-Logħob. Il-Kummissjoni tal-Logħob irrapportat b'mod espliċitu din id-dikjarazzjoni fin-nota tagħha tat-2 ta' Jannar 2017, mingħajr ma ħabbret l-ebda azzjoni ta' infurzar.

(205) Għandu jiġi nnotat ukoll li Tiercé Ladbrokes SA, li hija sussidjarja ta' Entain u l-entità oħt ta' Ladbrokes fil-Belġju, bdiet toffri wkoll l-imħatri virtwali fil-ħwienet tal-imħatri li kienet topera fl-istess ħin li Ladbrokes għamlet dan. Tiercé Ladbrokes ma rċeviet l-ebda "awtorizzazzjoni". Tiercé Ladbrokes hija entità legali differenti minn Ladbrokes. Minħabba l-formalità li tikkaratterizza r-regolament speċifiku għas-settur, li jfisser li "awtorizzazzjoni" jew liċenzja tingħata lil entità legali speċifika ([51]), dan juri li Ladbrokes ma kinitx waħedha fl-offerta ta' mħatri virtwali.

([46]) Ara s-Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tat-22 ta' Diċembru 2008, British Aggregates vs Il-Kummissjoni, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, il-punti 85 u 89 u l-ġurisprudenza ċċitata; Is-Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tat-8 ta' Settembru 2011, Il-Kummissjoni vs Il-Pajjiżi l-Baxxi, C-279/08 P, ECLI:UE:C:2011:551, punt 51; Is-Sentenza tal-Qorti tal-Ġustizzja tal-15 ta' Novembru 2011, Il-Kummissjoni u Spanja vs Il-Gvern ta' Ġibiltà u r-Renju Unit, il-Kawżi Magħquda C-106/09 P u C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, il-punt 87.

([47]) https://www.circus-sport.be/en.

([48]) https://www.goldenvegas-sport.be/en.

([49]) https://www.bingoal.be/fr.

([50]) https://www.36win.be/en.

([51]) Dettalji dwar il-formola tal-applikazzjoni għal liċenzja: https://www.gamingcommission.be/en/operators/licences/betting-licence-f1-f2-f1.

(206) Minkejja li l-pożizzjoni tal-Kummissjoni tal-Logħob evolviet fid-direzzjoni li l-imħatri virtwali ma jkunux forma ta' mħatri, u għalhekk ma għadux rakkomandat li jiġu offruti fi stabbilimenti tal-logħob tal-klassi IV (bil-liċenzji F1 u F2), l-istabbilimenti tal-logħob fissi kollha tal-klassi IV bil-liċenzja rilevanti tħallew legalment joperaw l-imħatri virtwali.

(207) Mill-1 ta' Lulju 2017, il-Kummissjoni tal-Logħob ssospendiet l-"awtorizzazzjoni" tagħha mogħtija lil Ladbrokes fl-2014. Madankollu, Ladbrokes kompliet toffri l-imħatri virtwali anke wara l-1 ta' Lulju 2017, abbażi tal-fehma tagħha li jkun legali li dan isir għall-operaturi kollha abbażi tal-liċenzja F biss.

(208) L-awtoritajiet Belġjani ma ħadu l-ebda azzjoni legali sabiex jinfurzaw dawk is-"sospensjonijiet" jew sabiex jibdew proċedimenti legali kontra Ladbrokes wara l-1 ta' Lulju 2017.

(209) Il-fatti disponibbli kif diġà ġie ddikjarati fil-premessa 31 tad-Deċiżjoni ta' Ftuħ Supplimentari ([52]) juru li xi operaturi oħra (Bingoal/PMU, Betcenter Stanleybet u Sagevas) offrew jew kellhom l-intenzjoni li joffru l-imħatri virtwali offline.

(210) Fid-dawl ta' dawn il-fatti, il-Kummissjoni tikkonkludi li l-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob ma pproduċietx effetti fil-konfront ta' operaturi oħra tal-għoti ta' drittijiet esklużivi fuq l-imħatri virtwali offline lil Ladbrokes, li setgħu jiġu assimilati mal-effetti tal-għajnuna mill-Istat.

(b) L-ebda esklużività fuq l-imħatri virtwali offline abbażi tad-Digriet Reġju tal-2018

(211) Finalment, Ladbrokes waqfet toffri l-imħatri virtwali fit-28 ta' Marzu 2018 minħabba inġunzjoni tal-Qorti kummerċjali ta' Brussell mitluba minn FedCaf fid-dawl tas-sospensjoni tan-Nota ta' Qafas fl-1 ta' Lulju 2017.

(212) Fi kwalunkwe każ, fl-4 ta' Mejju 2018, id-Digriet Reġju tal-2018 daħal fis-seħħ. Skont l-awtoritajiet Belġjani, mill-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018 sal-annullament tat-tliet Noti ta' Qafas kollha mill-Kunsill tal-Istat fl-2019 (il-premessa 64), l-istabbilimenti tal-imħatri fissi tal-klassi IV bil-liċenzja valida xierqa setgħu joffru l-imħatri virtwali offline. B'mod effettiv, kif diġà ssemma hawn fuq (il-premessa 167), ħafna minnhom għamlu dan, b'mod partikolari SRL Bingo Bet, Derby (Ladbrokes), Stanleybet u Wedwinkel-Bettica. Dawn l-istess operaturi offrew l-imħatri virtwali offline fil-perjodu mill-istess sentenza tal-Kunsill tal-Istat tad-19 ta' Settembru 2019 meta l-Kunsill iddeċieda li l-imħatri virtwali ma jkunux konformi mal-Att dwar il-Logħob (il-premessa 140) sal-annullament retroattiv tad-Digriet Reġju tal-2018.

(213) Għalhekk, il-Kummissjoni tikkonkludi li d-Digriet Reġju tal-2018 ma tax dritt esklużiv lil Ladbrokes.

(214) Finalment għandu jiġi nnotat li, mill-annullament tad-Digriet Reġju tal-2018 fis-7 ta' Mejju 2021 'il quddiem, ma kinux permess l-imħatri virtwali offline u ma hemm l-ebda operatur li joffrihom fil-Belġju, kif ġie kkonfermat mill-awtoritajiet Belġjani.

5.4. **L-ebda riżorsi tal-Istat mitlufa fil-miżura allegata mill-2014 sal-lum**

(215) L-ilmentaturi jargumentaw li billi naqsu milli jimponu tariffa għas-servizzi tal-imħatri virtwali offruti minn Ladbrokes, l-awtoritajiet Belġjani ffavorixxew lil Ladbrokes billi tawha trattament preferenzjali, u b'hekk vantaġġ selettiv (ara l-premessa 21). B'hekk, l-awtoritajiet Belġjani rrinunzjaw għar-riżorsi tal-Istat.

(216) Madankollu, l-istabbilimenti kollha tal-klassi IV bil-liċenzja rilevanti fil-prinċipju tħallew joffru kemm l-imħatri virtwali offline kif ukoll online (il-premessa 192). Il-Kummissjoni tinnota li l-Kummissjoni tal-Logħob, jew kwalunkwe awtorità pubblika Belġjana oħra għal dik il-kwistjoni, ma eżentatx lil Ladbrokes minn tariffa u ma rrilaxxatx lil Ladbrokes mill-obbligu li tħallas tariffa li kienet tkun dovuta. Minflok, jidher mill-interpretazzjoni tal-awtoritajiet Belġjani tal-Att dwar il-Logħob li ma hemm l-ebda obbligu għall-operaturi li jħallsu tariffi speċjali għall-imħatri virtwali.

([52]) "Fil-fatt, l-awtoritajiet Belġjani ċċaraw is-sitwazzjoni *de jure* u *de facto* mill-10 ta' Frar 2014 'il quddiem. B'mod partikolari, huma ddeskrivew li mill-4 ta' Mejju 2018 sas-7 ta' Mejju 2021, l-istabbilimenti kollha tal-imħatri fissi tal-klassi IV tħallew joperaw l-imħatri virtwali u li Wedwinkel – Bettica, Bingo Bet – bet 90 (sat-12 ta' Marzu 2020), Derby (Ladbrokes), u Stanleybet fil-fatt kienu qed joperaw l-imħatri virtwali."

(217) Għandu jiġi nnotat ukoll li ma kien hemm l-ebda obbligu li l-istabbilimenti tal-klassi IV ikollhom, u wisq inqas iħallsu għal, liċenzja speċjali għall-operat tal-imħatri virtwali, sabiex in-nuqqas ta' impożizzjoni ta' tariffa tal-liċenzja għall-imħatri virtwali jkun sempliċiment il-konsegwenza tan-nuqqas ta' eżistenza ta' regoli speċjali dwar l-imħatri virtwali fl-Att dwar il-Logħob.

(218) Il-Kummissjoni tinnota wkoll li bl-adozzjoni tad-Digriet Reġju tal-2018, l-imħatri virtwali offline saru rregolati, iżda ma kienet prevista l-ebda tariffa speċjali għalihom. Fil-fatt, meta r-regolatur aġixxa billi adotta d-Digriet Reġju tal-2018, huwa adotta regolament li ppreskriva l-kundizzjonijiet għall-operaturi eliġibbli kollha u ma tilifx dħul billi ma talabx tariffa speċjali għall-operat tal-imħatri virtwali minn Ladbrokes.

(219) Għalhekk, il-Kummissjoni tikkonkludi li l-Istat Belġjan ma rrinunzjax, u lanqas ma tilef, riżorsi li kellhom jitħallsu minn Ladbrokes għall-operat tal-imħatri virtwali sa mill-2014. Għalhekk, ma hemm l-ebda rabta bejn l-allegat dritt esklużiv ta' Ladbrokes u piż fuq il-baġit tal-Istat permezz tan-nuqqas ta' impożizzjoni ta' tariffi.

5.5. **Konklużjoni**

(220) Bħala konlużjoni, il-Kummissjoni ssib li:

— ir-risposti informali bl-email mibgħuta minn impjegat fil-Kummissjoni tal-Logħob lil Ladbrokes ma jikkwalifikawx bħala att ta' għoti skont it-tifsira tal-Artikolu 107(1) tat-TFUE (ara t-taqsima 5.2.);

— l-email mibgħuta mill-Kummissjoni tal-Logħob ma pproduċietx effetti fil-konfront ta' operaturi oħra tal-għoti ta' drittijiet esklużivi fuq l-imħatri virtwali lil Ladbrokes, li jistgħu jiġu assimilati mal-effetti tal-għajnuna mill-Istat skont it-tifsira tal-Artikolu 107(1) tat-TFUE (ara t-taqsima 5.3.);

— l-Istat Belġjan ma rrinunzjax, u lanqas ma tilef, riżorsi li kellhom jitħallsu minn Ladbrokes sabiex topera imħatri virtwali sa mill-2014 (ara t-taqsima 5.4.).

(221) Għalhekk, il-Kummissjoni tikkonkludi li ma ngħatat l-ebda għajnuna mill-Istat illegali mill-Belġju lil Ladbrokes skont it-tifsira tal-Artikolu 107(1) tat-TFUE fin-nuqqas ta' (i) att ta' għoti, (ii) kwalunkwe drittijiet esklużivi li jistgħu jiġu assimilati magħha, u (iii) ir-rinunzja ta' riżorsi tal-Istat.

6. **KONKLUŻJONI**

(222) Fid-dawl ta' dan kollu li ntqal, il-Kummissjoni tikkonkludi li l-miżura inkwistjoni ma tikkostitwix għajnuna mill-Istat skont l-Artikolu 107(1) tat-TFUE.

ADOTTAT DIN ID-DEĊIŻJONI

Artikolu 1

Ir-Renju tal-Belġju ma pprovdiex għajnuna illegali lil Ladbrokes fil-forma ta' drittijiet esklużivi fuq l-imħatri virtwali mill-10 ta' Frar 2014. Il-miżura allegata ma tikkwalifikax bħala għajnuna mill-Istat skont it-tifsira tal-Artikolu 107(1) tat-Trattat dwar il-Funzjonament tal-Unjoni Ewropea.

Artikolu 2

Din id-Deċiżjoni hija indirizzata lir-Renju tal-Belġju.

Magħmul fi Brussell, il-11 ta' April 2025.

Għall-Kummissjoni
Teresa RIBERA
Viċi President Eżekuttiv